

ΣΩΜΑΤΕΙΟ «ΔΙΑΖΩΜΑ»

ΠΡΑΚΤΙΚΟ Ζ΄ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Κυριακή, 21 Σεπτεμβρίου 2014

Πρακτικό της Ζ' Γενικής Συνέλευσης του Σωματείου ΔΙΑΖΩΜΑ

20-21 Σεπτεμβρίου 2014

Αρχαίο Θέατρο Λάρισας/Ξενοδοχείο PARK Βόλος

Σήμερα, 20 Σεπτεμβρίου 2014, ημέρα Σάββατο και ώρα 7μμ, μετά την με ημερομηνία 8 Σεπτεμβρίου 2014 ενημέρωση-πρόσκληση του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου κ. Σταύρου Μπένου, συνήλθαμε τα μέλη του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ στο αρχαίο θέατρο της Λάρισας.

Οι παράπλευρες εκδηλώσεις της γενικής συνέλευσης ξεκίνησαν με την εντυπωσιακή παρουσίαση χορικών από την «Ηλέκτρα» του Ευριπίδη, υπό τη φροντίδα του μέλους του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Κώστα Τσιάνου, σε συνεργασία με το Λύκειο Ελληνίδων της Λάρισας και τη χορωδία του Δημοτικού Ωδείου Λάρισας. Ήταν μια ιστορική στιγμή για την πόλη της Λάρισας, καθώς ο λόγος του αρχαίου δράματος ακούστηκε για πρώτη φορά μετά από 2.500 χρόνια στο Αρχαίο Θέατρο Λάρισας.

Στη συνέχεια το λόγο έλαβε ο **πρόεδρος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Σταύρος Μπένος**, ο οποίος αναφέρθηκε στο κεντρικό θέμα της γενικής συνέλευσης του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ, τις **συνέργειες**, την σπουδαιότητα και την ανάγκη ανάπτυξης των συνεργειών ανάμεσα στους επίσημους κρατικούς και αυτοδιοικητικούς θεσμούς και την κοινωνία των πολιτών, καθώς και τη διερεύνηση τρόπων με τους οποίους μπορούν αυτές να συμβάλλουν με τρόπο ουσιαστικό στην ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων της χώρας μας και στη σύνδεσή τους με την αειφορία και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ακολούθως, ο **ανασκαφέας του μνημείου, πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του αρχαίου θεάτρου της Λάρισας και μέλος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Αθανάσιος Τζαφάλιας** είχε την ευκαιρία να αναφερθεί διεξοδικά στο έργο της αποκάλυψης, κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Ο κ. Τζαφάλιας μίλησε και για τις εργασίες που πρέπει να γίνουν στο μέλλον, για να συνεχιστεί το έργο μέχρι την πλήρη αποκάλυψη και ανάδειξη του μνημείου. Παράλληλα, έκανε ειδική μνεία σε όλους τους συνεργάτες του και ειδικότερα στον Γάλλο επιγραφολόγο **Bruno Helly**, ο οποίος βοήθησε επί δεκαετίας στο Αρχαίο Θέατρο. Ολοκληρώνοντας την ομιλία του ο κ. Τζαφάλιας έστειλε ένα μήνυμα- κάλεσμα, στους ταγούς της πόλης και τους κατοίκους της, να πάρουν πάνω τους την υπόθεση της ανάδειξης του σπουδαίου μνημείου.

Στη συνέχεια ο κ. Μπένος κάλεσε στο βήμα τη γενική γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού κα **Λίνα Μενδώνη**. Η κα Μενδώνη αναφέρθηκε στο έργο του Υπουργείου επισημαίνοντας τη συμβολή του πολιτιστικού προϊόντος στην ελληνική οικονομία, παρουσίασε στοιχεία για τα Αρχαία Θέατρα και τόνισε τη σπουδαιότητα του Α' Αρχαίου Θεάτρου της Λάρισας, αλλά και του Β' Αρχαίου Θεάτρου της πόλης. Η κα Μενδώνη παρουσίασε και οικονομικά στοιχεία για τον πολιτισμό, ενώ αναφέρθηκε στη σπουδαιότητα της ανασκαφής στην Αμφίπολη.

Χαιρετισμό στην εκδήλωση απηύθυνε ο δήμαρχος Λάρισας κ. **Απόστολος Καλογιάννης**, ο οποίος ανέφερε πως στους στόχους της νέας δημοτικής αρχής είναι η πλήρης αποκάλυψη του Θεάτρου με την κατεδάφιση των κτιρίων που εμποδίζουν, αλλά και η καθιέρωση Φεστιβάλ Αρχαίου Θεάτρου Λάρισας.

Ακολούθησε η διαδικασία για τη διαπίστωση απαρτίας. Οι παρόντες σύνεδροι δήλωσαν την παρουσία τους δί' ανατάσεως της χειρός. Το σύνολο των παρόντων ανήλθε στους 231. Και το σύνολο των μελών που είχαν εξουσιοδοτηθεί να εκπροσωπήσουν απόντα μέλη ανήλθε σε 119. Διαπιστώθηκε η ύπαρξη απαρτίας, αφού το σύνολο των ψήφων (παρόντες και εξουσιοδοτούμενοι) ήταν 350, πάνω από το 50% δηλαδή των ταμειακώς εντάξει μελών που ήσαν 421.

Ακολούθως ο πρόεδρος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Σταύρος Μπένος πρότεινε ως πρόεδρο της Ζ' γενικής συνέλευσης το τακτικό μέλος του σωματείου, ιατρό κ. Ιωάννη Σάπκα και ως γραμματέα το επίσης τακτικό μέλος, μουσειοπαιδαγωγό κα Μαρία Σπανού. Η πρόταση του κ. Σταύρου Μπένου έγινε ομόφωνα αποδεκτή δια βοής.

Η πρώτη μέρα της γενικής συνέλευσης του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ ολοκληρώθηκε με την απονομή πλακέτας, ελάχιστο φόρο τιμής, στο ανασκαφέα του έργου κ. Αθανάσιο Τζαφάλια από το στενό του συνεργάτη κ. Δημήτρη Καραγκούνη.

Οι εργασίες της Ζ' γενικής συνέλευσης συνεχίστηκαν την Κυριακή 21 Σεπτεμβρίου 2014 στην ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα συνεδριάσεων του ξενοδοχείου PARK στο Βόλο.

Η γραμματέας της γενικής συνέλευσης κα Μαρία Σπανού αφού καλωσόρισε τα μέλη έδωσε το λόγο στον πρόεδρο του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. **Σταύρο Μπένο**.

Ο κ. Μπένος μίλησε για τη μεγάλη εικόνα που πρέπει πάντα να αποτελεί την αφετηρία και πως τώρα είναι η στιγμή που προγραμματίζεται το πιο ισχυρό και το πιο ποιοτικό πακέτο χρηματοδότησης της χώρας για τα επόμενα έξι χρόνια.

Σύμφωνα με τον κ. Μπένο το ΔΙΑΖΩΜΑ θα έχει ως επίκεντρο της δράσης του την αξιοποίηση και ανάδειξη του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού αποθέματος της χώρας μας. Το ΔΙΑΖΩΜΑ φιλοδοξεί να αποτελέσει τη γέφυρα επικοινωνίας και συνεννόησης προς δύο διαφορετικές αλλά ομόκεντρες κατευθύνσεις. Αφενός μεν προς τους πολίτες, την κοινωνικοποίηση δηλαδή του εγχειρήματος της προστασίας των μνημείων και αφετέρου αυτό που επιχειρείται πλέον πολύ δυναμικά, το κομμάτι της συνάντησης με τις τοπικές κοινωνίες, με τους παραγωγούς, με ό,τι παράγουν οι άνθρωποι.

«Τα μνημεία δεν πρέπει να είναι ξεχασμένα μες στη μοναξιά τους. Πρέπει να πάλλονται. Πρέπει να είναι οι πρωταγωνιστές οι πραγματικοί της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης της χώρας», υπογράμμισε ο κ. Μπένος.

Ο κ. Μπένος τόνισε πως η Ζ' γενική συνέλευση του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ είναι αφιερωμένη στις συνέργειες. Συνέργειες που θα συνεχίσουν τη χώρα. Και αυτή θα είναι η μέγιστη αποστολή του σωματίου τους επόμενους μήνες. Να συνδράμει, ώστε να επιτύχουν οι συνέργειες με τις δυνάμεις της κοινωνίας. Ως εξαιρετικό πεδίο εφαρμογής συνεργειών ο κ. Μπένος ανέφερε την πολιτιστική διαδρομή της Θεσσαλίας, της οποίας έχει ήδη ξεκινήσει ο σχεδιασμός βασισμένος σε τρεις ιστορικούς κύκλους. Στην περιοχή υπάρχουν διάσπαρτα μνημεία που ανήκουν σε διαφορετικές ιστορικές εποχές: είναι τα αρχαία θέατρα, είναι τα βυζαντινά μνημεία, τα Μετέωρα και υπάρχει η δυναμική παρουσία των προϊστορικών μνημείων. Για όλα τα παραπάνω μνημεία θα μπορούσε να αναπτυχθεί ένα σύμφωνο ποιότητας που θα συνδέει, μέσα από το φορέα διαχείρισης της διαδρομής, όλες τις παραγωγικές δυνάμεις κάτω από ορισμένες προδιαγραφές και προϋποθέσεις. Στη συμμαχία αυτή πρωταρχικό ρόλο έχει η αρχαιολογική κοινότητα με όλες τις ειδικότητές της. Ακολουθεί το κομμάτι της διανοήσης, το καλλιτεχνικό δυναμικό που θα κληθεί να αναβιώσει τους ιερούς χώρους, επίσης οι πόλεις, οι περιφέρειες, οι πολίτες και βεβαίως σημαντική θα είναι και η στήριξη της επιχειρηματικής κοινότητας, η οποία είναι έτοιμη να βοηθήσει με σωστό τρόπο, ώστε να μη χάνεται η πλούσια συνεισφορά της σε «αδέσποτες» χορηγίες.

Ειδική μνεία έκανε ο κ. Μπένος στα 17 εταιρικά μέλη του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ, τα οποία είναι πρόθυμα να βοηθήσουν και να αποτελέσουν και αυτά μέρος των συνεργειών.

Ο κ. Μπένος υπενθύμισε πως το ΔΙΑΖΩΜΑ δεν διακινεί χρήματα. Διακηρυγμένη αρχή του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ: ποτέ χρήματα από το κράτος, ποτέ εμπλοκή με το Ε.Σ.Π.Α. Το μόνο ποτάμι που έχει να διαχειριστεί το ΔΙΑΖΩΜΑ είναι οι πολίτες, η κοινωνία που επιδιώκει

να αντιστρέψει τους όρους του κρατισμού και να δηλώσει παρούσα και ως ένα κομμάτι του κράτους να βοηθήσει στην ανάπτυξη της πατρίδας μας.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του ο πρόεδρος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κάλεσε τα μέλη να συνειδητοποιήσουν την υψηλή αποστολή τους και ως μέλη μιας Κίνησης Πολιτών να αναμεταδώσουν τα μηνύματα της διαρκούς προσφοράς και του εθελοντισμού.

Στη συνέχεια η γραμματέας της γενικής συνέλευσης κάλεσε στο βήμα **τον αντιπρόεδρο του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ καθηγητή κ. Πέτρο Θέμελη.**

Ο καθηγητής Θέμελης μίλησε για την πρόταση που πολλές φορές έχει διατυπώσει, να έχουν δηλαδή οι αρχαιολογικοί χώροι μείζονος σημασίας όπως είναι η Επίδαυρος, οι Δελφοί, η Κνωσός, η Δήλος, η αρχαία Μεσσήνη ένα είδος αυτοδιοίκησης. Σύμφωνα με την πρόταση του καθηγητή Θέμελη οι προϊστάμενοι, οι διευθυντές θα πρέπει να εκλέγονται μέσα από ένα διαγωνισμό ανοιχτό, ίσως και διεθνή, να εκλέγονται για τρία χρόνια με θητεία το πολύ πενταετή, με κριτήρια επιστημονικά, αλλά και κριτήρια γνώσης διαχείρισης (management). Αυτοδιαχείριση, αυτονομία, αυτοδιοίκηση. Ο εκλεγμένος διευθυντής θα φροντίζει να αυξάνει τα έσοδα του χώρου με πωλητέα είδη, με διαλέξεις, με παραστάσεις, ένα μέρος των οποίων θα χρησιμοποιείται για να συντηρείται εσαεί το μνημείο.

Συνεχίζοντας ο καθηγητής Θέμελης μίλησε για τα Ανοιχτά Μουσεία, μια αρχαιολογική συνάφεια με το χώμα αρχικά αλλά και με το κτίριο στο οποίο ανήκουν. Αν αυτά τα κινητά αντικείμενα, τα γλυπτά, οι επιγραφές αποχωριστούν από το φυσικό τους περιβάλλον, ακόμα κι αν ωραιοποιηθούν, φωτιστούν κατάλληλα μέσα σε ένα μουσείο, έχουν αποσπασθεί βίαια από το φυσικό τους περιβάλλον, από τον κόσμο που τα δημιούργησε. Υπάρχει βέβαια πάντα το πρόβλημα της ασφάλειας, των καιρικών συνθηκών, τω φθορών, θέματα που μπορούν σιγά σιγά να αντιμετωπισθούν.

Ο καθηγητής Θέμελης έφερε το παράδειγμα της αρχαίας Μεσσήνης, όπου τα μνημεία έχουν αποκτήσει ολόκληρη τη μορφή τους και το επόμενο βήμα είναι να στεγασθούν όπως στην αρχαιότητα, με μια δε σοβαρή μελέτη ο χώρος θα φωτιστεί και θα ασφαλιστεί.

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον θα μπορούν να εκτίθενται για μεγάλα χρονικά διαστήματα μέσα στους στεγασμένους χώρους και έργα μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης, γλυπτικής, ζωγραφικής μαζί με τα αρχαία εκθέματα. Μια συνύπαρξη επιθυμητή. Παράλληλα, στους ίδιους χώρους θα μπορούσαν να διοργανωθούν καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ για το θέατρο, τη μουσική, τον κινηματογράφο.

Σύμφωνα με τον καθηγητή Θέμελη όλα τα παραπάνω είναι τα βασικά συμπεράσματα, το απόσταγμα μιας εμπειρίας τριάντα χρόνων που ξεκίνησε από την ανασκαφή, προχώρησε στη διαμόρφωση, ανάδειξη των μνημείων, την αποκατάσταση της μορφής τους και τέλος τη χρήση τους που είναι πλέον δεδομένη. Προϋποθέτουν δε συμφωνίες με το κράτος, το Υπουργείο Πολιτισμού και τη δημιουργία ενός θεσμικού πλαισίου που θα κατοχυρώνει όσους θα εμπλέκονται σε αυτές τις συνέργειες.

Στη συνέχεια η γραμματέας της συνέλευσης κάλεσε στο βήμα **τον καθηγητή και γενικό γραμματέα του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Βασίλη Λαμπρινουδάκη.**

Ο καθηγητής Λαμπρινουδάκης στην ομιλία του παρουσίασε το πρόγραμμα που εκπονείται για την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου της Επιδαύρου. Είναι ένα πρόγραμμα το οποίο έχει ήδη προκαλέσει τη συνέργεια των Υπουργείων Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, του Δήμου Επιδαύρου και του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ.

Μέχρι τώρα η Επίδαυρος μας είναι γνωστή κυρίως για το Θέατρό της και δευτερευόντως για το Ιερό, το οποίο είναι το λίκνο της θεραπείας της υγείας και της ιατρικής, μιας από τις μεγαλύτερες προσφορές του ελληνικού πνεύματος στον κόσμο. Υπάρχει πλήθος Ασκληπιείων, τα οποία ιδρύθηκαν σε όλη τη Μεσόγειο από αυτό το Ιερό και όλα αυτά τα ιαματικά κέντρα αναφέρονταν στο Ιερό της Επιδαύρου.

Το κυριότερο όμως είναι ότι από την 3η χιλιετία π.Χ. σ' αυτό το Ιερό τεκμηριώνεται η αργή μετάβαση από τη θεουργική Ιατρική, δηλαδή τη μαγική Ιατρική, στην πραγματική επιστημονική Ιατρική.

Με τις αναστηλώσεις τα μνημεία στο Ασκληπιείο της Επιδαύρου έχουν ήδη γίνει αναγνώσιμα από το ευρύ κοινό και επομένως μπορεί κανείς να δει μέσα από αυτά τη μορφή, τη λειτουργία τους και την εξέλιξη της Ιατρικής.

Πέντε είναι οι δράσεις ανάδειξης του Ιερού της Επιδαύρου:

- ❖ η ανάδειξη της ιστορίας της Ιατρικής και της εξέλιξής της μέσα από τα αρχιτεκτονήματα και τη λειτουργία τους
- ❖ η δημιουργία ενός κήπου που θα περιλαμβάνει ιαματικά φυτά και βότανα της αρχαιότητας και περιπτερό με όλες τις σχετικές βοτανολογικές, ιατρικές και ιστορικές πληροφορίες
- ❖ η δημιουργία ενός σύγχρονου εκθεσιακού χώρου, όπου θα εκτίθενται όχι μόνο τα ευρήματα τα οποία έχουν βρεθεί στο ίδιο το Ιερό, αλλά και αντίγραφα σχετικών με την υγεία ευρημάτων από αλλού που θα συμπληρώνουν το

αφήγημα από τη μαγική στην επιστημονική θεραπεία και την εξέλιξη γενικότερα της αρχαίας Ιατρικής

- ❖ η δημιουργία ενός διεθνούς δικτύου Ασκληπιείων, δηλαδή συνεργασία σε επίπεδο ανάδειξης και δράσεων με τα σημαντικότερα από τα Ασκληπιεία που ιδρύθηκαν από την Επίδαυρο, όπως η Κως, η Πέργαμος, η Ρώμη. Ακόμα και στην Αφρική υπάρχουν Ασκληπιεία που δημιουργήθηκαν από την Επίδαυρο
- ❖ οι πολιτιστικές δράσεις στην Επίδαυρο με τη διεξαγωγή όλο και περισσότερων ιατρικών συνεδρίων. Αξίζει να αναφερθεί η συνεργασία με την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, ώστε αυτή η 5^η ομάδα δράσεων να έχει και το κύρος και τη γνώση των ειδικών για την Ιατρική.

Το θέατρο μπορεί να λειτουργήσει ως ψυχαγωγικό στοιχείο όπως μέχρι σήμερα, αλλά και ως ιαματικό θέατρο, αφού αυτός ήταν ο κύριος ρόλος του στην Επίδαυρο.

Στη συνέχεια ο καθηγητής Λαμπρινουδάκης παρουσίασε τα κτίρια που πλαισιώνουν το ιερό της Επιδαύρου και τις χρήσεις που εξυπηρετούσαν. Τις κρήνες, το άγαλμα - κρήνη του Ασκληπιού, το Ναό, τη στοά του Αβάτου, το Εγκοιμητήριο, τη Θόλο, το τελετουργικό Εστιατόριο, τον Ξενώνα, το Στάδιο και το Θέατρο.

Περιέγραψε με γλαφυρό τρόπο το τελετουργικό και τη μυσταγωγία που βίωναν οι ασθενείς που συνέρρεαν στο ιερό της Επιδαύρου αναζητώντας την ίαση. Ο επισκέπτης του σήμερα θα κατανοεί πώς η μαγική πρακτική, με ενέργειες που προκαλούσαν την επέμβαση του θεού, όπως οι καθαρμοί με νερό και ο ύπνος για συνάντηση του θεού στο όνειρο, έδωσε σιγά - σιγά τη θέση της σε πραγματικές γνώσεις και κατέληξε σε πραγματική άσκηση ιατρικής, όπως δείχνει ο τάφος οικογένειας γιατρών στην πόλη της Επιδαύρου.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του ο κ. Λαμπρινουδάκης παρουσίασε ορισμένες από τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην περιοχή και αναφέρθηκε επίσης στον αγροτουρισμό που κάθε καλοκαίρι λειτουργεί κατά τις παραστάσεις του μικρού θεάτρου και προβάλλει τα προϊόντα της Επιδαύρου.

Ακολούθως, η γραμματέας της συνέλευσης έδωσε το λόγο **στον ταμία του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Γιώργο Κουρουπό.**

Σύμφωνα με τον κ. Κουρουπό τα έσοδα του σωματείου προέρχονται από τις ίδιες περίπου πηγές, τις τακτικές εισφορές των μελών, τις δωρεές από τους φίλους και τις

χορηγίες από τα εταιρικά μέλη και ανέρχονται σε 103.000 ευρώ για το διάστημα από 1/1 έως κι 31/8/2014.

Το σύνολο των εξόδων καλύπτει όλες τις δραστηριότητες του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ δηλ. τις μισθώσεις των ακινήτων, τις αμοιβές των συνεργατών, τα έξοδα λειτουργίας και ανέρχεται στο ποσό των 98.798,00 ευρώ για το ίδιο χρονικό διάστημα.

Τα χρηματικά διαθέσιμα του σωματείου, όπως είναι κατανεμημένα στις διάφορες τράπεζες, ανέρχονται σε 68.311,00 ευρώ.

Στους τραπεζικούς λογαριασμούς, τους «κουμπάρδες» του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ έχει συγκεντρωθεί ποσό ύψους 619.057,00 ευρώ. Έχει διατεθεί το ποσό των 382.748 ευρώ σε μεγάλες μελέτες κυρίως, όπως στους Δελφούς, τον Ορχομενό Βοιωτίας, τη Δήλο.

Σε αυτό το σημείο ο κ. Κουρουπός μίλησε για τη μεγάλη στήριξη που προσφέρουν στο ΔΙΑΖΩΜΑ τα εταιρικά του μέλη και με τον τρόπο αυτό δίνουν τη δυνατότητα στο σωματείο να κάνει πράξη τα οράματα και τους στόχους του.

Σε ό,τι αφορά στον οικονομικό προϋπολογισμό του 2015 το σύνολο των εξόδων μαζί με τις παραγωγικές παρεμβάσεις του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ προβλέπεται να αγγίξει τις 170.000,00 ευρώ.

Τα έσοδα για το 2015 (συνδρομές μελών, νέα μέλη, καθυστερούμενες οφειλές, χορηγίες, δωρεές, συνδρομές εταιρικών μελών) αναμένονται και αυτά στις 170.000,00 και με αυτό τον τρόπο ισολογίζονται με τα έξοδα που έχουν προβλεφθεί.

Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή του ο κ. Κουρουπός έκανε αναφορά στα έξοδα της γενικής συνέλευσης, τα οποία ανέρχονται στις 25.000,00 ευρώ περίπου, έξοδα που θεωρούνται όμως πολύ παραγωγικά, αφού η διοργάνωση της γενικής συνέλευσης είναι μια από τις πιο σημαντικές παρεμβάσεις, στις οποίες προχωρά το ΔΙΑΖΩΜΑ και είναι εν τέλει η βασική δύναμή του.

Κατόπιν, η γραμματέας της γενικής συνέλευσης κάλεσε **την πρόεδρο της Ελεγκτικής Επιτροπής του σωματείου κα Μαίρη Μπελογιάννη** να παρουσιάσει την Έκθεση της Ελεγκτικής Επιτροπής.

Πριν την παρουσίαση της έκθεσης της Ελεγκτικής Επιτροπής η κα Μπελογιάννη ευχαρίστησε τον πρόεδρο και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τους ανθρώπους του Διαζώματος, τους συνεργάτες και τους εθελοντές, οι οποίοι ετοίμασαν αυτό το συναρπαστικό τριήμερο σε συνεργασία με τους καλλιτέχνες, τους επιστήμονες και τους τοπικούς φορείς.

Έκθεση Ελεγκτικής Επιτροπής

«Στην Αθήνα, την Πέμπτη 4/9^{ου} 2014, στα γραφεία του Διαζώματος στην οδό Μπουμπουλίνας 30 στην Αθήνα συνήλθε η Εξελεγκτική Επιτροπή του Μη Κερδοσκοπικού Σωματίου ΔΙΑΖΩΜΑ που αποτελείται από τους κ.κ. Μαίρη Μπελογιάννη, Γεώργιο Σκεπαθιανό και Βασίλειο Μαυριδόγλου και ασχολήθηκε με τον έλεγχο και τη διατήρηση των οικονομικών του Διαζώματος από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Αφού έλαβε γνώση του βιβλίου ταμείου και των λοιπών παραστατικών στοιχείων σχετικά με την οικονομική κατάσταση του Διαζώματος διαπίστωσε τα παρακάτω:

Από τακτικές εισφορές μελών τα έσοδα είναι 36.536 ευρώ, τα έσοδα από έκτακτη εισφορά μελών 4.210, έσοδα από χορηγίες και δωρεές 146.800 ευρώ, διάφορα έσοδα και τόκοι καταθέσεων 3.116,02, άρα το σύνολο των εσόδων είναι 190.662,02 ευρώ.

Σε ό,τι αφορά στα έξοδα για τη χρήση του 2013 όπως προκύπτουν από τα επίσημα στοιχεία, βιβλία και αποδείξεις ανέρχονταν συνολικά στα 162.938,41 ευρώ και τα οποία έχουν ως εξής: πάγια και ηλεκτρονικός υπολογιστής 1.194,56, ενοίκια - κοινόχρηστα 7.414,13, έξοδα λειτουργίας 24.369,65, αμοιβές συνεργατών και τρίτων 69.686,12 ευρώ, οδοιπορικά αντιπροσωπειών του Διαζώματος 7.243,41 ευρώ, έξοδα προβολής και διαφήμισης 597,10 ευρώ, έξοδα Γενικής Συνέλευσης 26.457,09 ευρώ, παραγωγικές διαδικασίες, ντοκιμαντέρ και εκδόσεις 24.706,33 ευρώ, καταθέσεις Διαζώματος σε αρχαία θέατρα 600 ευρώ και διάφορα έξοδα 670,02 ευρώ. Το σύνολο των εξόδων είναι 162.938,41 ευρώ.

Τα έσοδα του 2013, 190.662,02 τα έξοδα του 2013 162.938,41 ευρώ, το διαθέσιμο υπόλοιπο του 2013 είναι 27.723,61 ευρώ, το υπόλοιπο στις 31/12^{ου} του 2012 36.330,32 ευρώ, στα συνολικά διαθέσιμα 31/12^{ου} 2013 64.053,93 ευρώ.

Το σύνολο των διαθεσίμων, τα χρηματικά διαθέσιμα του Διαζώματος 31/12^{ου} του 2013 είναι 64.053,93 ευρώ. Στους τραπεζικούς λογαριασμούς, «τους κουμπαράδες», το σύνολο ανέρχεται στα 190.160,21 ευρώ

Η Εξελεγκτική Επιτροπή ενέκρινε ομόφωνα τον οικονομικό απολογισμό του Διοικητικού Συμβουλίου του Διαζώματος και πρότεινε την πλήρη απαλλαγή του Διοικητικού Συμβουλίου για την θητεία από 1^η/1^{ου} 2013 έως 31/12^{ου} 2013».

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση η κα Μπελογιάννη έδωσε συγχαρητήρια στον Πρόεδρο και στον Ταμία για την άμεπτη οικονομική διαχείριση.

Σε αυτό το σημείο η γραμματέας της συνέλευσης έδωσε το λόγο στην προϊσταμένη της ΙΓ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Μαγνησίας **κα Αργυρούλα Δούλγερη – Ιντζεσίλογλου**, η οποία πρότεινε στον καθηγητή Λαμπρινουδάκη να ενταχθεί στο δίκτυο των Ασκληπιείων και το Ασκληπιείο της Αρχαίας Πεπαρήθου. Το αξιόλογο αυτό μνημείο του 5ου αιώνα βρίσκεται στη Σκόπελο, είναι επισκέψιμο και έχει αναδειχθεί στο πλαίσιο του Γ΄ ΚΠΣ, Τρίτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης με χρήματα της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Στη συνέχεια η γραμματέας της συνέλευσης έδωσε το λόγο στη **Διευθύντρια της Διαχειριστικής Αρχής της Περιφέρειας Θεσσαλίας κα Μελίνα Σαραφίδου**.

«Πρόταση της Πολιτιστικής Διαδρομής στα μνημεία της Θεσσαλίας»

Στην αρχή της ομιλίας της η κα Σαραφίδου μίλησε για τον πολιτισμό της Ελλάδας που είναι αποδεδειγμένα πλούσιος, εκτείνεται σε όλες τις πτυχές της ζωής και συναντάται σε όλους τους τόπους με τη μορφή εθίμων, τοπικών εκδηλώσεων, γευστικών συνηθειών, τρόπου διαβίωσης και ζωής εν γένει. Κάθε περιοχή και περιφέρεια της Ελλάδας έχει να επιδείξει πολιτισμό, και για το λόγο αυτό πρέπει να προστατευθεί και να αξιοποιηθεί.

Στη συνέχεια η κα Σαραφίδου παρουσίασε το σχεδιασμό μιας πολιτιστικής διαδρομής στην Θεσσαλία, που θα έχει τη δική της ταυτότητα, θα αποτελεί ονοματισμένο προορισμό για τους επισκέπτες της και θα βασίζεται στο θεσσαλικό, πολιτιστικό και φυσικό πλούτο, τα τοπικά προϊόντα, Επίκεντρό της θα έχει τέσσερα αρχαία θέατρα της περιοχής.

Ο συνδυασμός του πολιτισμού με τον τουρισμό, η διασύνδεση των περιοχών της Θεσσαλίας, η σύνδεση των τοπικών επιχειρήσεων και φορέων και η ανάπτυξη σύγχρονων μεθόδων προβολής και επικοινωνίας καθιστούν εξαρχής το εγχείρημα ως μια ολοκληρωμένη παρέμβαση, η οποία καλείται να συμπληρώσει και να μεγιστοποιήσει τα οφέλη από την άσκηση των τομεακών πολιτικών και των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης.

Η κυρία Σαραφίδου τόνισε πως η Περιφέρεια Θεσσαλίας, πιστεύοντας και προσβλέποντας στα πολλαπλά οφέλη της ανάδειξης και αξιοποίησης της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από συνεργασία με το Διάζωμα και το Υπουργείο Πολιτισμού όλους τους προηγούμενους μήνες, προχώρησε ήδη στη συμπερίληψη στο ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014 - 2020, όπως κατατέθηκε για έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως ένα από τα προγράμματα ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης, τη δημιουργία μιας ζώνης πολιτιστικής διαδρομής στην Θεσσαλία με επίκεντρο τα αρχαία θέατρα.

Θεματικό αντικείμενο είναι η αξιοποίηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς που θα αποτελέσει το μοχλό ανάπτυξης όχι μόνο για τις περιοχές που αφορά αλλά και για ολόκληρη την περιφέρεια.

Η διαδρομή καλύπτει σημαντικά μνημεία της Θεσσαλίας με επίκεντρο τα θέατρα αλλά και άλλα πλέον αξιόλογα μνημεία, καθόσον στην Θεσσαλία απαντώνται σημαντικοί νεολιθικοί οικισμοί, (Σέσκλο και Διμήνι), το σπήλαιο της Θεόπετρας, οι μονές των Μετεώρων και άλλα βυζαντινά μνημεία.

Η κύρια διαδρομή θα εμπλουτιστεί, όπου απαιτείται, με συμπληρωματικές ή εναλλακτικές διαδρομές, για να συνδυάσει τόπους πολιτιστικού και φυσικού ενδιαφέροντος και να προβάλλει ενιαία το θεσσαλικό προϊόν με ονομασία και διεθνή απήχηση, στοχεύοντας στην ανάδειξη μνημείων και τόπων, την αύξηση της επισκεψιμότητας, της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης.

Η τελική επιλογή των τόπων που θα ενταχθούν στη διαδρομή και των δράσεων που θα περιλαμβάνονται στο σχέδιο της ολοκληρωμένης παρέμβασης θα προκύψουν από επιχειρησιακό σχέδιο που ξεκινά να εκπονείται στην αμέσως προσεχή περίοδο και μέσα από συνεργασία με όλους τους φορείς του πολιτισμού, του τουρισμού, της αυτοδιοίκησης και της επιχειρηματικότητας προσβλέποντας βέβαια στο βέλτιστο αποτέλεσμα.

Οι προβλεπόμενοι πόροι του Περιφερειακού προγράμματος για τις ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις είναι της τάξης των 38 εκατομμυρίων ευρώ δημόσια δαπάνη και δέχονται συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και από το ΕΚΤ.

Η κυρία Σαραφίδου αναφέρθηκε επίσης στο γεγονός ότι, πέρα από την ολοκληρωμένη πολιτιστική διαδρομή, έχουν προβλεφθεί στο περιφερειακό πρόγραμμα και συγχρηματοδοτούνται από αυτό το ποσό το ολοκληρωμένο πρόγραμμα της ζώνης των νησιών των Βορείων Σποράδων, καθώς και άλλη μια ζώνη - περιοχή εμβληματικού χαρακτήρα στη Θεσσαλία, η περιοχή του Ολύμπου.

Οι πόροι που θα απαιτηθούν αναμένεται να αντληθούν και από άλλα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα, όπως το Πρόγραμμα της Αγροτικής Ανάπτυξης για να στηρίξει τον αγροτικό τομέα, ή το Πρόγραμμα της Εκπαίδευσης και Απασχόλησης για το ανθρώπινο δυναμικό που πρέπει και χρειάζεται να συμμετέχει στο όλο εγχείρημα.

Οι πόροι θα χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν τις ανάγκες στο ανθρώπινο δυναμικό, το περιβάλλον και τις υποδομές. Πιο συγκεκριμένα:

- ❖ στη βελτίωση της πρόσβασης στα μνημεία και στις εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης κοινού σε αυτά
- ❖ στις σημειακές παρεμβάσεις στα μνημεία που αφορούν στη βελτίωση της επισκεψιμότητάς τους
- ❖ στην εγκατάσταση δικτύων internet
- ❖ στην εγκατάσταση εφαρμογών πληροφορικής
- ❖ σε συστήματα προβολής μνημείων
- ❖ στην προβολή και προώθηση του έργου, marketing plan, brand name της πολιτιστικής διαδρομής.

Καθοριστικής σημασίας είναι η δημιουργία ενός σήματος προορισμού ποιότητας που θα στηρίξει την επιχειρηματικότητα, θα διασυνδεθεί με την διαδρομή και θα φέρει σε επαφή όλους τους κλάδους της επιχειρηματικότητας που ακουμπούν πάνω σε αυτή τη διαδρομή Πολιτισμού - Τουρισμού.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία της η κυρία Σαραφίδου αναφέρθηκε στα αποτελέσματα μιας εργασίας που έγινε την τελευταία περίοδο στην Θεσσαλία ενόψει του σχεδιασμού του νέου προγράμματος 2014-2020, σύμφωνα με την οποία η γεωφυσική θέση της Θεσσαλίας στο κέντρο της Ηπειρωτικής Ελλάδας, στο σταυροδρόμι των βασικών συγκοινωνιακών αξόνων της χώρας και η ύπαρξη πυλών εισόδου – εξόδου (λιμάνι και στα αεροδρόμια) αποτελούν ένα συγκριτικό πλεονέκτημα που πρέπει να αξιοποιηθεί.

Οι αποστάσεις στην Θεσσαλία για να κινηθεί και να επισκεφθεί τα μνημεία επιτρέπουν ακόμα και την ημερήσια μετακίνηση. Η Λάρισα είναι μια απ' τις ελάχιστες σύγχρονες ελληνικές πόλεις που έχουν την τύχη να διαθέτουν δύο αρχαία θέατρα εντός του πολεοδομικού ιστού και άλλα δύο που ανήκουν στην εμβέλεια του Δήμου Βόλου.

Η Θεσσαλία διαθέτει μνημεία όλων των εποχών, ορισμένα μοναδικά. Ο Όλυμπος, τα Μετέωρα, οι Θεοί του Ολύμπου, Κένταυροι, Τιτάνες, Ιάσοντας και Αργοναυτική Εκστρατεία είναι ακουστά πέρα απ' τα σύνορα της χώρας. Σε όλα αυτά θα ακουμπήσει και θα στηθεί η διαδρομή.

Σε αυτό το σημείο η γραμματέας της συνέλευσης κάλεσε στο βήμα την **αντιπεριφερειάρχη της Περιφερειακής Ενότητας Μαγνησίας κα Δωροθέα Κολινδρίνη**, η οποία, αφού μετέφερε τους χαιρετισμούς του Περιφερειάρχη της Θεσσαλίας κ. Κων/νου Αγοραστού, επεσήμανε πως η επαφή με την αρχαιότητα, με τα μνημεία μας, με ό,τι αποτελεί έρεισμα γι' αυτό που είμαστε, για την ταυτότητά μας, είναι υποχρέωση όλων

μας. Σ' αυτή τη φιλοσοφία και με αυτή τη νοοτροπία η Περιφέρεια Θεσσαλίας θα είναι παρούσα και θα βοηθά, ώστε αυτά τα αρχαιολογικά μνημεία να βρίσκουν πάντα την ανεκτίμητη αξία τους .

Στη συνέχεια η γραμματέας της συνέλευσης έδωσε το λόγο στην **προϊσταμένη της ΙΓ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, κα Αργυρούλα Δουλγέρη - Ιντζεσίλογλου.**

«Πολιτιστική Διαδρομή Θεσσαλίας»

Στην εισήγησή της η κα Ιντζεσίλογλου μίλησε για τις διεργασίες και τις δράσεις στον τομέα του πολιτισμού, που θα ενταχθούν στη νέα προγραμματική περίοδο 2014 – 2020 και βρίσκονται σε εξέλιξη σε ό,τι αφορά στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Τον Ιούνιο του 2013 η ΙΓ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων απέστειλε τις προτάσεις της, οι οποίες διαμορφώθηκαν με κύριο πλαίσιο τη δημιουργία αρχαιολογικών πάρκων και πολιτιστικών διαδρομών που θα εξυπηρετούν περισσότερους από ένα θεματικούς άξονες και με βασική προϋπόθεση τη συνεργασία με όσο το δυνατόν περισσότερους συναρμόδιους φορείς. Οι παραπάνω προτάσεις φιλοδοξούν να αποτελέσουν μία δεξαμενή προτάσεων, από όπου μπορούν να αντληθούν σκέψεις, ιδέες που θα μπορέσουν να εμπλουτίσουν αυτές τις πολιτιστικές διαδρομές, που ήδη έχουν δρομολογηθεί και προχωρούν.

Μεταξύ άλλων, είχε προταθεί η ανάπτυξη αρχαιολογικών πάρκων, όπως:

- ❖ του αρχαιολογικού πάρκου Δημητριάδος. Πρόκειται για έναν αρχαιολογικό χώρο με εγκεκριμένη προμελέτη ωρίμανσης και αναδεδειγμένα μνημεία, το ανάκτορο και το θέατρο, ο οποίος είναι ενταγμένος μέσα στον πολεοδομικό ιστό της πόλης του Βόλου και πάρα πολύ εύκολα επισκέψιμος. Μπορεί άνετα να συνδεθεί με οποιαδήποτε πολιτιστική διαδρομή και να αποτελέσει ακόμη και αφετηρία μιας πολιτιστικής διαδρομής
- ❖ του αρχαιολογικού πάρκου Φερών – Βελεστίνου, το οποίο είναι συνδεδεμένο με μια πολύ σημαντική αρχαία πόλη, την πόλη των Φερών που συνδέεται άρρηκτα με την νεώτερη ιστορία του Βελεστίνου και με τον Ρήγα Βελεστινλή. Έχει επίσης το πλεονέκτημα ότι διαθέτει πάρα πολλά αναδεδειγμένα μνημεία στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ και του ΕΣΠΑ και επίσης έχει το πλεονέκτημα ότι βρίσκεται πάνω στον κόμβο της ΠΑΘΕ, αλλά και στην οδό μεταξύ Βόλου και Λάρισας. Έχει δηλαδή διπλή δυνατότητα πρόσβασης από μεγάλους σημαντικούς κεντρικούς οδικούς άξονες

- ❖ του αρχαιολογικού πάρκου Άλλου με εγκεκριμένη μελέτη
- ❖ του αρχαιολογικού πάρκου των Φθιωτίδων Θηβών μέσα στο οποίο εντάσσεται το αρχαίο θέατρο των Φθιωτίδων Θηβών
- ❖ του αρχαιολογικού πάρκου της Βορίτσας, ενός λόφου που βρίσκεται και αυτό μέσα στον πολεοδομικό ιστό του Βόλου.

Συνεχίζοντας την παρουσίασή της η κυρία Ιντζεσίλογλου μίλησε και για τα δίκτυα πολιτιστικών διαδρομών ευρύτερων περιοχών που περιλαμβάνονται στις προτάσεις της ΙΓ΄ Ε.Π.Κ.Α.), όπως :

- ❖ της πολιτιστικής διαδρομής του Πηλίου με την ανάδειξη τόσο των αρχαίων, βυζαντινών και νεωτέρων μνημείων, όσο και με την ανάδειξη των παλιών καλντεριμιών και του φημισμένου τρένου του Πηλίου
- ❖ της πολιτιστικής διαδρομής που μπορεί να συνδέσει αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, μουσεία μέσω των κύριων οδικών αξόνων (ΠΑΘΕ, οδού Βόλου-Λάρισας κ.α.)
- ❖ της πολιτιστικής διαδρομής της Λίμνης Κάρλας, η οποία διαθέτει τεράστιο πολιτιστικό πλούτο όλων των εποχών από την προϊστορική, κλασική, ρωμαϊκή, βυζαντινή, μέχρι και τη νεώτερη εποχή, που συνδυάζεται θαυμάσια με το φυσικό περιβάλλον
- ❖ των πολιτιστικών διαδρομών στα νησιά των Βορείων Σποράδων, στην Αλόνησο, στη Σκόπελο και στη Σκιάθο, τα οποία μπορούν να συνδυαστούν και με τα καταδυτικά πάρκα
- ❖ θεματικών πολιτιστικών διαδρομών όπως είναι η πολιτιστική διαδρομή με θέμα «Μυκηναϊκή Ιωλκός, Αργοναυτική Εκστρατεία».

Η κυρία Ιντζεσίλογλου δεν παρέλειψε να αναφερθεί και στην πρόταση του Υπουργείου Πολιτισμού προς την Περιφέρεια Θεσσαλίας για τη διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και την προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων. Στην εν λόγω πρόταση περιλαμβάνονται έργα και ενέργειες, που αφορούν στην επιστημονικά αξιόπιστη και τεκμηριωμένη προστασία, προβολή και ανάδειξη μνημείων, συνόλων και αρχαιολογικών χώρων, καθώς και στην ορθολογική αξιοποίησή τους με την ένταξη νέων συμβατών χρήσεων σ' αυτά.

Με αυτό το στόχο προωθείται η συνέχιση του επίπονου και χρονοβόρου προγράμματος προστασίας, στερέωσης και συντήρησης των μνημείων της χώρας. Η ανάπτυξη

αρχαιολογικών χώρων, η δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών, η βελτίωση της επισκεψιμότητας και αντιληπτικότητας των μνημείων και χώρων, η αναβάθμιση των υπηρεσιών που προσφέρονται στους επισκέπτες, σύμφωνα με τις γενικές κατευθύνσεις που προαναφέρθηκαν.

Έμφαση θα δοθεί στην ακόλουθη τυπολογία δράσεων:

- ❖ επεμβάσεις στα μνημεία που αποτελούν καθιερωμένους τουριστικούς προορισμούς, προκειμένου να συνεχίσουν να αποτελούν πόρους προσέλκυσης του τουριστικού ενδιαφέροντος. Π.χ. αρχαία Δημητριάδα, αρχαίο θέατρο Λάρισας, Μετέωρα κλπ.
- ❖ επεμβάσεις σε αναδυόμενους νέους πόρους τουριστικού ενδιαφέροντος Τρίκαλα, Περραιβική Τρίπολη, Βελεστίνο, Φεραί κλπ
- ❖ επεμβάσεις σε προορισμούς που συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον επισκεπτών προερχόμενων από τις νέες τουριστικές αγορές. Βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία, μνημεία της οθωμανικής περιόδου, δίκτυα μνημείων
- ❖ ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων κατά μήκος των οδικών και θαλάσσιων δρόμων
- ❖ ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων στα νησιά των Βορείων Σποράδων, καθώς και στους ορεινούς όγκους των Τρικάλων και της Καρδίτσας, προκειμένου να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμα η άρση της απομόνωσης των περιοχών αυτών και η μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων
- ❖ δημιουργία δικτύων επισκέψιμων μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία της η κυρία Ιντζεσίλογλου εξέφρασε την άποψη ότι οι διαδρομές θα πρέπει να σχεδιαστούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι ελκυστικές, τόσο για επισκέπτες με ειδικά ενδιαφέροντα, όπως τα αρχαία θέατρα, όσο και για επισκέπτες με γενικότερα ενδιαφέροντα.

Στη συνέχεια η γραμματέας της γενικής συνέλευσης κάλεσε στο βήμα την **προϊσταμένη της ΙΕ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων κα Ανθή Μπάτζιου – Ευσταθίου.**

«Πολιτιστική Διαδρομή Θεσσαλίας: Το όνειρο γίνεται πραγματικότητα»

Η κα Μπάτζιου αναφέρθηκε στο έργο των Εφορειών Αρχαιοτήτων της Θεσσαλίας, οι οποίες από το 1990 και εξής με την εισροή των κοινοτικών κονδυλίων υλοποίησαν

δεκάδες έργα στις πόλεις και στην ύπαιθρο. Πιο συγκεκριμένα, η ΙΕ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων το 2007 είχε οργανώσει τις προτάσεις της για το Ε.Σ.Π.Α. σε τρία δίκτυα:

- ❖ το πρώτο ήταν το δίκτυο της Περραιβίας με κέντρο την αρχαιολογική συλλογή Ελασσόνας και τις πόλεις της Περραιβικής Τρίπολης, το Πύθιο, την Άζωρο και το Σαραντάπορο και τρεις μικρές αρχαιολογικές συλλογές
- ❖ το δεύτερο ήταν το δίκτυο της Κάρλας, όπου ολοκληρώθηκε ήδη η ανάδειξη του προϊστορικού οικισμού της Παλιόσκαλας, ο οποίος έχει αποκτήσει ήδη επισκεψιμότητα από σχολεία, τα οποία στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης επισκέπτονται την περιοχή για το οικοσύστημα και τις αρχαιότητες
- ❖ η τρίτη περιοχή, νότια της Λάρισας, που περιελάμβανε τους αρχαιολογικούς χώρους της Κραννώνας και των Φαρσάλων ήδη έχει αποκτήσει επίσης δύο νέους αναδεδειγμένους χώρους.

Η κυρία Μπάτζιου επεσήμανε ότι, η ολοκλήρωση αυτών των έργων δεν σημαίνει ότι τελείωσαν οι προσπάθειες. Καθώς ο πολιτισμός είναι άμεσα συνδεδεμένος με τον τουρισμό θεωρήθηκε ότι οι μεμονωμένες υποδομές που δημιουργήθηκαν όλα τα προηγούμενα χρόνια στην Θεσσαλία και αφορούν μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους όλων των περιόδων θα έπρεπε να προβληθούν ως σύνολα είτε της ίδιας περιόδου σε όλη την περιφέρεια, π.χ. οικισμοί νεολιθικής, βυζαντινά κάστρα, είτε ως ομοειδή και σύγχρονα μνημεία όπως τα θέατρα, είτε ως οικιστικά, διαχρονικά λείψανα κατοίκησης.

Το πρόβλημα που προέκυπτε ήταν ότι η Εφορεία Αρχαιοτήτων δεν μπορούσε να προτείνει ένα τέτοιο πρόγραμμα, διότι απαιτούσε το συντονισμό πολλών φορέων. Μετά όμως την επίσκεψη του προέδρου του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Σταύρου Μπένου στη Λάρισα τον Οκτώβριο του 2013 και με τη συνεργασία της Διαχειριστικής Αρχής της Περιφέρειας Θεσσαλίας και του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ άρχισε η συζήτηση για την υλοποίηση ενός προγράμματος με άξονα τα θέατρα που έχουν ήδη αποκαλυφθεί ή και αναδειχθεί με παρεμβάσεις στο παρελθόν ή συνεχίζονται ακόμη.

Σύμφωνα με την κυρία Μπάτζιου με το εκπονούμενο σχέδιο προτείνεται μια διαδρομή που θα συνδέσει τρεις σημαντικές πόλεις της Θεσσαλίας, της Μαγνησίας και της Φθιώτιδας, τη Λάρισα, τη Δημητριάδα και τις Φθιώτιδες Θήβες, τις μόνες πόλεις στο Θεσσαλικό χώρο που προς το παρόν διαθέτουν αρχαία θέατρα.

Η Λάρισα είναι μια απ' τις ελάχιστες πόλεις που διαθέτει δύο θέατρα μέσα στον πολεοδομικό της ιστό. Η γεωφυσική της θέση στο κέντρο της Ηπειρωτικής Ελλάδας, στο σταυροδρόμι βασικών συγκοινωνιακών αξόνων, την καθιστούν ένα κέντρο και αφετηρία ενός πολιτιστικού δικτύου για όλη την Θεσσαλία.

Εκτός απ' τις επιμέρους επεμβάσεις στα δύο αρχαία θέατρα και στον περιβάλλοντα χώρο τους προτείνεται η ενοποίηση όλων των μνημείων του ιστορικού κέντρου της πόλης, τα οποία έχουν ήδη αναδειχθεί μεμονωμένα.

Κατ' αυτό τον τρόπο η ανάπλαση και η ενοποίηση του ιστορικού κέντρου της πόλης μπορεί να συνδυαστεί και να αναδείξει και άλλες υποδομές πολιτισμού, όπως το Διαχρονικό Μουσείο Λάρισας, το Λαογραφικό Μουσείο, τη Δημοτική Πινακοθήκη, το Μουσείο Εθνικής Αντίστασης και τις σύγχρονες υποδομές, το Θεσσαλικό Θέατρο, το Δημοτικό Ωδείο κλπ.

Στη συνέχεια η γραμματέας της γενικής συνέλευσης έδωσε το λόγο στον **αναστηλωτή-αρχιτέκτονα του αρχαίου θεάτρου της Λάρισας κ. Δημήτρη Καραγκούνη.**

«Σκέψεις για την αποκατάσταση του αρχαίου θεάτρου της Λάρισας»

Ο κ. Καραγκούνης παρουσίασε τις παρεμβάσεις που έχουν ξεκινήσει στο αρχαίο θέατρο της Λάρισας με τους πόρους του Δεύτερου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και με τη χρηματοδότηση της περιφέρειας Θεσσαλίας. Οι παρεμβάσεις αυτές αφορούν σε εργασίες:

- ❖ συντήρησης και συγκολλήσεων των αρχιτεκτονικών μελών, οι οποίες έχουν ξεπεράσει στο Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο τις 6.000 και έχει δημιουργηθεί ένα περίφημο ψηφιοποιημένο αρχείο, στο οποίο ο καθείς μπορεί να ανατρέξει, να δει ό,τι έχει γίνει μέχρι σήμερα (τις φωτογραμμετρικές αποτυπώσεις, τα δελτία κ.α.)
- ❖ ταξινόμησης και τακτοποίησης των αρχιτεκτονικών μελών (έγιναν 35.000 μετακινήσεις αρχιτεκτονικών μελών, οι οποίες είναι καταγραμμένες φωτογραφικά και αρχειακά)
- ❖ συντήρησης όλου του δομικού υλικού του μνημείου.
- ❖ διαμόρφωσης στον περιβάλλοντα χώρο του θεάτρου
- ❖ αναβάθμισης της προσπελασιμότητας, ώστε να μπορέσει το θέατρο να είναι επισκέψιμο.

Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή του ο κ. Καραγκούνης μίλησε για την ανάγκη μεγαλύτερης κλίμακας παρεμβάσεων που έχει ανάγκη το μνημείο και ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη ο διαγωνισμός για την αποκατάσταση των κλιμάκων του κυρίου θεάτρου. Αναφέρθηκε επίσης στις περαιτέρω μελέτες που πρέπει να εκπονηθούν (μελέτη αποκατάστασης του κοίλου του κυρίως θεάτρου, μελέτη αποκατάστασης του σκηνικού οικοδομήματος), ώστε πλέον το μνημείο να μπορεί, μετά από έγκριση των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού, να δοθεί για κάποιες παραστάσεις και εκδηλώσεις, με όλους τους κανόνες και τις δυνατότητες που έχει.

Στη συνέχεια η γραμματέας της γενικής συνέλευσης κάλεσε στο βήμα την **εμπειρογνώμονα σε θέματα τουρισμού και μέλους του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κα Μπέττυ Χατζηνικολάου.**

«Πολιτιστική διαδρομή στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου»

Η κυρία Χατζηνικολάου ενημέρωσε το σώμα για την πρόοδο που έχει πραγματοποιηθεί στις δράσεις της Πολιτιστικής Διαδρομής της Ηπείρου. Σε ό,τι αφορά στις δράσεις για τα αρχαία θέατρα έχει ήδη υποβληθεί το τεχνικό δελτίο για τις βασικές υποδομές και τις εργασίες αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου των Γιτάνων και θα ακολουθήσει η υποβολή του αντίστοιχου τεχνικού δελτίου για το αρχαίο θέατρο της Δωδώνης. Παράλληλα, είναι προγραμματισμένες όλες οι εργασίες στα αρχαία θέατρα και του αρχαιολογικούς χώρους της Διαδρομής.

Σύμφωνα με την κυρία Χατζηνικολάου στόχος της Διαδρομής είναι αφενός η διάσωση και η ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων και αρχαιολογικών χώρων της Ηπείρου και αφετέρου η διασύνδεσή τους με τον τουρισμό. Για το λόγο αυτό προτάθηκε στην Περιφέρεια Ηπείρου, η οποία και απεδέχθη να προωθηθεί η διαδρομή ως τουριστικό προϊόν.

Στη συνέχεια εκπονήθηκε από μια εταιρία στα Ιωάννινα ένα εξειδικευμένο σχέδιο στρατηγικής (master plan). Η εταιρία, η οποία επιλέχθηκε μετά από σχετικό διαγωνισμό, κατασκεύασε τον λογότυπο της Διαδρομής, το δημιουργικό για τα φυλλάδια, αφίσες και τον κόμβο στο διαδίκτυο, καθώς επίσης και ενδεικτικές ετικέτες τοπικών προϊόντων, τα οποία θα συνδεθούν με τη Διαδρομή.

Κείμενα που αφορούν στα αρχαία θέατρα και τους αρχαιολογικούς χώρους έχουν συνταχθεί από τους αρχαιολόγους και μέλη του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ και η επιμέλειά τους έχει ολοκληρωθεί.

Εκ μέρους του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ έχει ετοιμασθεί μια πρόσκληση ενδιαφέροντος προς τα τουριστικά γραφεία για την εκτέλεση της Διαδρομής ως τουριστικού πακέτου.

Έχουν επίσης προβλεφθεί:

- ☐ ταξίδια εξοικείωσης εξειδικευμένων δημοσιογράφων και στελεχών (tour operators)
- ☐ η παρουσίαση της Διαδρομής σε διεθνείς εκθέσεις τουρισμού μέσω του Ε.Ο.Τ.
- ☐ η τοποθέτηση 14 ενημερωτικών πινακίδων
- ☐ η διαμόρφωση θέσεων σκιάς και ανάπαυσης σε αρχαιολογικούς χώρους με τον εξοπλισμό τους, δηλαδή παγκάκια, πέργκολες κλπ. και
- ☐ μικρές παρεμβάσεις βελτίωσης της προσπέλασης σε χώρους που είναι ενταγμένοι στη διαδρομή.

Η κυρία Χατζηνικολάου μίλησε επίσης για την ανάγκη να υπάρχει δημοσιότητα και ενδιαφέρον για τη Διαδρομή καθ' όλη τη διάρκεια που θα εξελίσσεται το έργο.

Στο επόμενο χρονικό διάστημα θα εκπονηθεί ένας «οδικός Χάρτης» και ένα χρονοδιάγραμμα για τις επόμενες δράσεις. Από τα πρώτα έργα αυτού του οδικού χάρτη προβλέπεται να είναι η ανάθεση της μελέτης που θα υποδείξει τα προϊόντα, τους παραγωγούς και κάποιες προδιαγραφές και θα δώσει ένα σχέδιο συμφώνου ποιότητας, ένα σχέδιο δηλαδή που θα υπογράψουν οι παραγωγοί, ώστε να τηρείται η ίδια ποιότητα. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό βήμα που θα βοηθήσει πολύ την τοπική κοινωνία.

Ακολούθως η γραμματέας της γενικής συνέλευσης έδωσε το λόγο **στον ιδρυτή της εταιρείας Postscriptum και μέλους του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Κων/νο Κωνσταντινίδη.**

«Πολιτιστική Διαδρομή στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου»

Στην αρχή της τοποθέτησής του ο κ. Κωνσταντινίδης παρουσίασε την Postscriptum, η οποία από το 2002 συμμετέχει σε σχεδιασμό έργων ψηφιακού πολιτισμού, υλοποιεί έργα ψηφιοποίησης, ψηφιακής διατήρησης, ανάδειξης και αξιοποίησης των πολιτιστικών θησαυρών και παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες ψηφιακής στρατηγικής και ανάπτυξης σε πολιτιστικούς οργανισμούς.

Μέχρι σήμερα η εταιρία έχει ψηφιοποιήσει, διαχειριστεί, ψηφιακά τεκμηριώσει και διατηρήσει και αναδειξει πάνω από 60 πολιτιστικές συλλογές και περισσότερο από 400 χιλιάδες τεκμήρια.

Σύμφωνα με τον κ. Κωνσταντινίδη η ψηφιακή πληροφορία προκύπτει μετά την ψηφιοποίηση. Αυτή είναι η πρώτη φάση. Από το φυσικό αντικείμενο, το φυσικό τεκμήριο, το φυσικό μνημείο, προκύπτει ένα ψηφιακό ανάτυπο, είτε σε τρισδιάστατη μορφή, είτε σε απλή ψηφιακή απεικόνιση, είτε σε βίντεο.

Ακολουθεί η τεκμηρίωση και η επιμέλεια: επιστημονική τεκμηρίωση σε συνεργασία πάντα με τους φορείς, αλλά και ψηφιακή τεκμηρίωση πάνω σε συγκεκριμένα πρότυπα, για να είναι η πληροφορία αναγνώσιμη και διαχειρίσιμη από άλλα ηλεκτρονικά συστήματα. Δηλαδή να είναι αναγνώσιμη από μηχανές από το διαδίκτυο, έτσι ώστε να είναι συμβατή με άλλες διεθνείς βιβλιοθήκες και με άλλα συστήματα.

Μετά απ' αυτό τον κύκλο των υποδομών (της ψηφιοποίησης και της τεκμηρίωσης), ακολουθεί η χρήση αυτού του πολιτιστικού αποθέματος από τον αποδέκτη, που είναι ο καταναλωτής και στην προκειμένη περίπτωση ο πολιτιστικός τουρίστας.

Σήμερα υπάρχουν τόσοι πλέον διαφορετικοί τρόποι που το διαδίκτυο μας δίνει τη δυνατότητα να ενημερωθούμε, να εκπαιδευτούμε, να αποκτήσουμε γνώση, να κάνουμε συναλλαγές. Όλα αυτά τα κανάλια πρέπει να τα γνωρίσουμε και πρέπει, με τον τρόπο που αυτά λειτουργούν, να προσφέρουμε την πληροφορία, έτσι ώστε να φτάσει στον τελικό αποδέκτη.

Αυτός λοιπόν ο κύκλος της ενημέρωσης συνδυάζεται με τον κύκλο του ταξιδιού στον τουρισμό. Η τουριστική βιομηχανία έχει χαρακτηριστεί όσο καμία άλλη από την ψηφιακή τεχνολογία, πάνω απ' το 95% των τουριστών σήμερα χρησιμοποιούν ψηφιακά μέσα στις τρεις φάσεις του ταξιδιού τους (προετοιμασία, βίωση, ανάμνηση).

Συνεχίζοντας την ομιλία του ο κ. Κωνσταντινίδης μίλησε για τους νέους τρόπους προσέγγισης των πολιτιστικών πόρων και ένταξής τους στη σύγχρονη ζωή. Από το νέο Ε.Σ.Π.Α υποστηρίζονται ιδιαίτερα και ενθαρρύνονται οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, η πολιτιστική επιχειρηματικότητα, οι ιδιωτικές επενδύσεις και βεβαίως οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Ο κ. Κωνσταντινίδης αναφέρθηκε επίσης στην κοινή προσπάθεια της Postscriptum του με το ΔΙΑΖΩΜΑ, όπου μέσω ενός διαγωνισμού στην Wikipedia θα μπορεί το κοινό να φωτογραφίζει τα μνημεία, να αναρτά τις φωτογραφίες στο διαδίκτυο και να βραβεύεται. Με τον τρόπο αυτό το ίδιο το κοινό ασχολείται με τα μνημεία και έχει τη δυνατότητα να τα επικοινωνήσει στο διεθνές κοινό.

Άλλη εφαρμογή που προσφέρεται μέσω των ψηφιακών τεχνολογιών είναι να μπορεί κάποιος να προετοιμάσει την επίσκεψή του στον αρχαιολογικό χώρο (προαγορά εισιτηρίου, οδηγίες πρόσβασης, εκτύπωση χαρτών κα.)

Σύμφωνα με τον κ. Κωνσταντινίδη μία επιχειρησιακή και οικονομική αξιοποίηση του πολιτισμού μέσω των ψηφιακών τεχνολογιών, με σεβασμό στα συμφέροντα των φορέων του πολιτισμού είναι σημαντική, όπου όμως θα υπάρχουν ξεκάθαροι και απλοί ρόλοι, κανόνες και πολιτικές για δημόσιο και ιδιώτες και δεν θα δαιμονοποιείται η ιδιωτική πρωτοβουλία. Αντίθετα, θα ενθαρρύνεται η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην ψηφιακή αξιοποίηση των δημόσιων πολιτιστικών πόρων στις δημιουργικές βιομηχανίες και στον τουρισμό. Η συνεργασία πολιτιστικών φορέων με τη τοπική κοινωνία, η δημιουργία κοινών προϊόντων και η σύμπραξη του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στο ψηφιακό πολιτισμό αποτελούν το μόνο μοντέλο για να προχωρήσει ο πολιτιστικός τουρισμός με πραγματική οικονομική ανάπτυξη.

Στη συνέχεια η γραμματέας της γενικής συνέλευσης κάλεσε στο βήμα **τον νομικό σύμβουλο της «Εταιρίας Ελεύθερου Λογισμικού, Λογισμικού Ανοικτού Κώδικα» και μέλους του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Πρόδρομο Τσιαβό.**

«Τι μπορούν να κάνουν τα ανοικτά δεδομένα για το ΔΙΑΖΩΜΑ»

Ξεκινώντας την ομιλία του ο κ. Τσιαβός παρουσίασε την «Εταιρία Ελεύθερου Λογισμικού, Λογισμικού Ανοικτού Κώδικα», έναν Οργανισμό που ιδρύθηκε το 2008, απαριθμεί αυτή τη στιγμή 29 ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια, τεχνολογικά ιδρύματα και κοινωφελείς φορείς. Η Ε.Ε.Λ.Α.Κ. είναι μέλος σε έξι διεθνείς πρωτοβουλίες στο χώρο των ανοικτών δεδομένων, και έχει πάνω από 8.000 εγγεγραμμένους χρήστες. Ο οργανισμός, ο οποίος κινείται ανάμεσα στο δημόσιο τομέα και τον ιδιωτικό, ανάμεσα στις κοινότητες και στα πανεπιστήμια, έχει ως στόχο τη χωρίς περιορισμούς πρόσβαση στην πληροφορία για όλους.

Ο κ. Τσιαβός μίλησε για τα ανοικτά δεδομένα, τα «παράθυρα» που δίνουν πρόσβαση στην πληροφορία. Ανοικτά δεδομένα σημαίνει ότι δημιουργούνται ενάρετοι κύκλοι αξίας. Ανοικτά δεδομένα είναι η συμμετοχή.

Το ΔΙΑΖΩΜΑ βλέπει το θέατρο πέρα απ' το μνημείο. Δεν είναι απλώς ένα μνημείο που αναστηλώνεται. Είναι οι άνθρωποι που βρίσκονται εκεί, οι κοινότητες οι οποίες αναπτύσσονται γύρω του και ακόμα περισσότερο είναι το ίδιο το περιεχόμενο, το οποίο παράγεται, ο ίδιος ο πολιτισμός που παράγεται. Ταυτόχρονα, είναι και η σχέση που υπάρχει με τη διοίκηση και η οποία είναι επίσης πολύ σημαντική γιατί ο τρόπος με τον

οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί αυτό το εγχείρημα είναι μόνον όταν υπάρχει αυτή η σχέση και μόνο μέσα απ' αυτήν μπορούν να προκύψουν κάποια αποτελέσματα.

Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης και η τεκμηρίωση που γίνεται, η επιστημονική δουλειά γύρω από κάθε μνημείο. Άρα το θέατρο είναι ουσιαστικά ένας κόμβος παραγωγής. Ένας κόμβος παραγωγής πλασματικού πλούτου, ένας κόμβος παραγωγής πνευματικής ιδιοκτησίας. Είναι ένας κόμβος παραγωγής πνευματικών κοινών και τα πνευματικά κοινά είναι η ουσία της ανοικτότητας.

Στη συνέχεια ο κ. Τσιαβός περιέγραψε πώς προσεγγίζεται σήμερα το ψηφιακό περιεχόμενο και πως στη συνέχεια διαχέεται η πληροφορία με τα σύγχρονα μέσα (χρήση smartphones, επικοινωνία μέσω facebook κ.α.)

Άρα, είναι απαραίτητο η πληροφορία να είναι διαθέσιμη, τεκμηριωμένη και δομημένη κατά τρόπο που να την καταλαβαίνουν οι μηχανές.

Στη συνέχεια ο κ. Τσιαβός μίλησε για την περίπλοκη διαδικασία που απαιτείται σήμερα για να μπορέσει ένας ενδιαφερόμενος να αποκτήσει υλικό μέσω του διαδικτύου (εντοπισμός έργου, χορήγηση άδειας από το Υπουργείο Πολιτισμού, επανάχρηση).

Ο κ. Τσιαβός αναφέρθηκε στους «ενάρετους κύκλους» τους κύκλους, στους οποίους η περαιτέρω χρήση του περιεχομένου διασφαλίζει τη βιωσιμότητα της πλατφόρμας ή του οργανισμού, ο οποίος δημιουργείται και παράγει αξία.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του ο κ. Τσιαβός τόνισε πως «έχουμε ανάγκη να απελευθερώσουμε την πληροφορία, έχουμε ανάγκη να ανοίγουμε την πληροφορία και έχουμε ανάγκη τελικά να απελευθερώσουμε τον πολιτισμό».

Κατόπιν, η γραμματέας της γενικής συνέλευσης έδωσε το λόγο στον εκδότη της εφημερίδας «ΓΝΩΜΗ» πολιτικό μηχανικό, τοπογράφο και μέλος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. **Γιάννη Λασκαράκη**.

«Μια πρόταση για τον αρχαιολογικό τουρισμό στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης»

Στην αρχή της τοποθέτησής του ο κ. Λασκαράκης έκανε μια αναδρομή στην ιστορία της αρχαίας Εγνατίας οδού, η οποία κατασκευάστηκε το 2^ο αιώνα π.χ. από τους Ρωμαίους και λειτουργούσε μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Οι τοπογράφοι της εποχής έπρεπε να ξεπεράσουν πολλά εμπόδια στην κατασκευή της Οδού (οροσειρές, χαλαρά εδάφη, περιοχές που πλημμύριζαν, έλη κ.α.) Ακόμα και σήμερα υπάρχουν ορατά σημεία της Οδού σε ορεινές περιοχές και σε περιοχές που δεν τα έχει καταστρέψει η καλλιέργεια.

Η Εγνατία ξεκινούσε από το Δυρράχιο και μετά από πολλούς σταθμούς (Απολλωνία, Αμφίπολη, Φίλιπποι, Νεάπολη (η σημερινή Καβάλα), Κουμουτζηνά (η σημερινή Κομοτηνή), Μαρώνεια, Αλεξάνδρουπολη κ.α.) κατέληγε στην Κωνσταντινούπολη. Οι ανασκαφές έφεραν στο φως πολύ σημαντικά τμήματά της που αφορούν στους σταθμούς της Εγνατίας. Ήτανε σταθμοί - εγκαταστάσεις λουτρικές όπου εκεί σταματούσαν οι ταξιδιώτες για να αναπαυθούν.

Την Εγνατία οδό διέτρεξαν ο Ξέρξης, ο Δαρείος, αργότερα ο Μέγας Αλέξανδρος και από κει πέρασαν οι Σταυροφόροι και ο Απόστολος Παύλος.

Συνεχίζοντας την τοποθέτησή του ο κ. Λασκαράκης υπογράμμισε ότι σήμερα η Εγνατία αποτελεί μια πρόκληση για τη δημιουργία μίας σύγχρονης περιηγητικής διαδρομής, που θα συνδέει αρχαιολογικούς χώρους με μεγάλη σημασία αλλά και με διάφορες πολιτισμικές αφετηρίες, γιατί πέρα απ' αυτά η Θράκη είναι μια περιοχή που έχει και μια ποικιλία πολιτισμών και θρησκειών.

Στην Διαδρομή θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν μνημεία του αρχαίου κόσμου (αρχαία θέατρα της Σαμοθράκης, της Μαρώνειας, των Φιλίππων), μνημεία της βυζαντινής και οθωμανικής εποχής (η βυζαντινή εκκλησία της Κοσμοσώτηρας στις Φέρες, το τέμενος του Βαγιαζήτ που είναι το αρχαιότερο τέμενος στην Ευρώπη, το Γενί Τζαμί της Κομοτηνής, το σπίτι και το άγαλμα του Μοχάμετ Άλι στην Καβάλα, το Ιμαρέτ το υδραγωγείο στην Καβάλα επίσης, το Αρχοντικό στο Σουφλί, η παλιά πόλη της Ξάνθης, η παλιά πόλη της Καβάλας στην παραλία).

Η Διαδρομή θα μπορούσε να αποτελείται από τρεις διακλαδώσεις:

- ❖ μία θαλασσινή, που θα αρχίζει από την Τροία Τσανάκαλε, Ίμβρο, Σαμοθράκη και Αλεξανδρούπολη και αυτή η διαδρομή θα αναπαριστά και το πρώτο κομμάτι της περιπλάνησης του Οδυσσέα, καθώς πήγαινε προς την Ιθάκη.
- ❖ μία άλλη που θα ξεκινάει από την Κωνσταντινούπολη, από τους Κήπους και
- ❖ μία άλλη βόρεια από τους Μύλους στη Βουλγαρία.

Ο κύριος Λασκαράκης πρότεινε την ένταξη της Διαδρομής στο Ε.Σ.Π.Α. και μίλησε για μια συνέργεια, όπου θα μετέχουν η περιφέρεια, το ΔΙΑΖΩΜΑ, η αρχαιολογική κοινότητα, η τοπική αυτοδιοίκηση, οι επαγγελματίες που ασχολούνται με τον τουρισμό, οι ξενοδόχοι, οι ταξιδιωτικοί πράκτορες, τα Επιμελητήρια, οι βιοτέχνες αναμνηστικών δώρων, οι παραγωγοί τοπικών προϊόντων με ονομασία προέλευσης (κρασί, λάδι, μετάξι, μέλι), τα μέσα μεταφοράς, τα μέσα ενημέρωσης κ.α.

Οι δράσεις πάνω στις οποίες θα στηριχθεί αυτό το πρόγραμμα είναι:

- ❖ υποστηρικτικές υποδομές σε εκτός αρχαιολογικού χώρου τόπους (βελτίωση οδοποιίας), ναυτικές υποδομές (δρομολόγηση ενός πλοίου)
- ❖ επεμβάσεις στους χώρους, όπου εκεί βέβαια θα έχει λόγο το Υπουργείο Πολιτισμού
- ❖ ψηφιακές υποδομές
- ❖ φυλλάδια
- ❖ σύνδεση με την τοπική οικονομία
- ❖ δημιουργία ενός φορέα διαχείρισης και λειτουργίας του προγράμματος, όταν αυτό θα ολοκληρωθεί.

Ολοκληρώνοντας την τοποθέτησή του ο κ. Λασκαράκης υπογράμμισε την ανάγκη να καταστούν οι τομείς τουρισμού και πολιτισμού κινητήριες δυνάμεις για την ανάπτυξη της περιοχής και να καταστεί η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης τουριστικός προορισμός αριστείας.

Ακολούθως, η γραμματέας της γενικής συνέλευσης, κάλεσε στο βήμα **τον αρχιτέκτονα-αναστηλωτή και μέλος του διοικητικού συμβουλίου του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Κωνσταντίνο Μπολέτη.**

«Μελέτες που έχουν ανατεθεί από το ΔΙΑΖΩΜΑ εν γένει»

Ο κ. Μπολέτης παρουσίασε τις δράσεις του σωματείου στο σημαντικό θέμα της ανάθεσης μελετών.

Το ΔΙΑΖΩΜΑ έχει ανοίξει ένα μεγάλο κεφάλαιο στον κατάλογο των ουσιαστικών παρεμβάσεων και πρωτοβουλιών του, προωθώντας την εκπόνηση μελετών για την αποκατάσταση θεάτρων και του περιβάλλοντος χώρου τους σε διακεκριμένους επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων.

Οι μελέτες ανατίθενται κυρίως με χρήματα που συγκεντρώνονται σε ειδικούς τραπεζικούς λογαριασμούς, τους κουμπαράδες, για κάθε θέατρο ξεχωριστά. Για τη δράση αυτή υπάρχει στενή συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, σε όλες τις εξελικτικές φάσεις αυτών των μελετών, οι οποίες τελικά εγκρίνονται από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Στόχος είναι η ένταξη νέων έργων στο Ε.Σ.Π.Α. και σε μεγάλα χορηγικά χρηματοδοτικά προγράμματα. Παράλληλα το Σωματείο έχει αναρτήσει ανοικτή πρόσκληση στο διαδίκτυο προς τους μελετητές που διαθέτουν την απαραίτητη εξειδίκευση και εμπειρία και επιθυμούν να αναλάβουν μελετητικό και αναστηλωτικό έργο, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του

Σωματείου για εγγραφή τους σε ειδικό μητρώο που συγκροτήθηκε και είναι σε διαρκή ανανέωση κατόπιν εκδήλωσης σχετικού ενδιαφέροντος.

Εκτός από τις ήδη εκπονηθείσες μελέτες αποκατάστασης και ανάδειξης που αφορούν στα αρχαία θέατρα των Δελφών, της Δήλου, της Σπάρτης και του Ορχομενού Βοιωτίας, καθώς και τη σύνθετη μελέτη για το αρχαιολογικό πάρκο του Ορχομενού Βοιωτίας βρίσκονται σε εξέλιξη αντίστοιχες μελέτες για τα αρχαία θέατρα της Ερέτριας, του Ορχομενού Αρκαδίας, της Μακύνειας και της Καλυδώνας.

Επισημαίνεται ότι οι ήδη κατατεθείσες εργασίες συνιστούν ένα πρωτότυπο και σημαντικό επιστημονικό απόθεμα και χαρακτηρίζονται από τη διεπιστημονική προσέγγιση των ζητημάτων των μνημείων.

Συνεχίζοντας την παρουσίασή του, ο κ. Μπολέτης επεσήμανε ότι το Διάζωμα έχει αναθέσει επίσης μια σειρά υποστηρικτικών μελετών για την απρόσκοπτη εξέλιξη προγραμμάτων μνημείων, είτε για την άμεση προώθηση αναστηλωτικών προγραμμάτων.

Μελέτη αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου Δελφών

Ανατέθηκε στην αρχιτέκτονα - αναστηλώτρια κα Ελένη-Άννα Χλέπα και στον πολιτικό μηχανικό κ. Κωνσταντίνο Παπαντωνόπουλο και εγκρίθηκε μετά από ομόφωνη γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου τον Αύγουστο του 2012. Τη γεωτεχνική μελέτη ανέλαβε η εταιρεία «ΕΔΑΦΟΣ - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ Α.Ε.»,

Για την ανάθεση αυτή το ΔΙΑΖΩΜΑ αξιοποίησε τα χρήματα που είχαν συγκεντρωθεί στον ηλεκτρονικό τραπεζικό λογαριασμό του θεάτρου από το Βαρβάκειο Πειραματικό Γυμνάσιο και από τη συμβολή πολλών απλών πολιτών της Ελλάδας και του εξωτερικού. Καθοριστική και απόλυτα ουσιαστική ήταν η μεγάλη χορηγία των αδελφών Πολυτίμης Ανδριοπούλου και Θεοδώρας Ανδριοπούλου-Αθανασούλα.

Σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη στο σύνολο του κοίλου προβλέπεται η επανένταξη διάσπαρτων εδωλίων και η συμπλήρωση των μεγάλων κενών μεταξύ εδωλίων ή σε ενδιάμεσα τμήματα των κερκίδων με τη χρήση νέων εδωλίων, ενώ προτείνονται ανακτήσεις μεγαλύτερων περιοχών με νέα εδώλια και στα άκρα της τρίτης και έκτης κερκίδας.

Στην ορχήστρα ανατάσσονται στην αρχική τους θέση οι αρχαίοι ορθοστάτες προκειμένου να αποκατασταθεί το ρωμαϊκό στηθαίο που διαχώριζε το κοίλο από την ορχήστρα. Ταυτόχρονα θα εξασφαλιστεί η επαναλειτουργία του οχετού για την απορροή των υδάτων.

Στα αναλήμματα των παρόδων συνεχίζεται η προσθετική εργασία αλλά πριν απ' αυτήν θα γίνουν εργασίες αποσυναρμολόγησης και ανάταξης σε τμήματα της οικοδομής ή σε λίθους που έχουν μετακινηθεί.

Μελέτη αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου της Δήλου

Ενεκρίθη από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2012 και είχε ανατεθεί στον διακεκριμένο πολιτικό μηχανικό κ. Κωνσταντίνο Ζάμπα και τους συνεργάτες του.

Για την ανάθεση αυτή αξιοποιήθηκαν χρήματα που είχαν συγκεντρωθεί στον ηλεκτρονικό τραπεζικό λογαριασμό του αρχαίου θεάτρου, ο οποίος τροφοδοτήθηκε από μεγάλη χορηγία του ΟΠΑΠ Α.Ε. και από τη συμβολή πολλών απλών πολιτών. Αξίζει να σημειωθεί ότι και το Ίδρυμα Λεβέντη ενίσχυσε το λογαριασμό του αρχαίου θεάτρου της Δήλου.

Οι προτάσεις που εγκρίθηκαν περιλαμβάνουν την μετακίνηση και ταξινόμηση των χιλιάδων αυτών διάσπαρτων μελών και θραυσμάτων, την αποκατάσταση των μαρμάρινων μελών και των θεμελίων του κοίλου και τη συμπλήρωση - διαμόρφωση της επιφάνειας του βράχου σε πολλά σημεία με στόχο την απορροή των ομβρίων.

Παράλληλα θα επανατοποθετηθούν διακεκριμένα διάσπαρτα μαρμάρινα μέλη, όπως θρόνοι και τμήματα εδωλίων, μετακίνηση πολλών λίθων ως προς τον προσανατολισμό τους και θα ανακατασκευαστεί επίσης το θεμέλιο δύο εκ των οκτώ κλιμάκων του κοίλου, για να μπορέσει να οργανωθεί η κίνηση των επισκεπτών σε όλη την έκταση του θεάτρου.

Εκπόνηση μελέτης του Αρχαιολογικού Πάρκου του Ορχομενού Βοιωτίας

Το ΔΙΑΖΩΜΑ ανέθεσε στον διακεκριμένο αρχιτέκτονα - μελετητή κ. Δημήτρη Διαμαντόπουλο και την ομάδα του την εκπόνηση μελέτης για τη δημιουργία αρχαιολογικού πάρκου στον Ορχομενό Βοιωτίας και στον αρχιτέκτονα - αναστηλωτή κ. Θεμιστοκλή Μπιλή τη μελέτη αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου της πόλης.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας διέθεσε σημαντικούς πόρους μέσω προγραμματικής σύμβασης για τις ανάγκες της αποκατάστασης και ανάδειξης του θεάτρου. Οι προτάσεις του κ. Μπιλή αξιολόγησαν την ιδιαιτερότητα και το ιστορικό βάθος του μνημείου, καθώς κάτω από το κοίλο βρέθηκαν μυκηναϊκό νεκροταφείο και πρωιμότερα κτίρια.

Με τη μελέτη αυτή επιχειρείται τόσο η αποκατάσταση του αρχαίου θεάτρου, πρόταση αποκατάστασης και προστασίας του κοίλου, των κλιμάκων, του σκηνικού οικοδομήματος, των αρχαιότερων καταλοίπων με διαφορετική επιστρωση, όσο και η

αποκατάσταση του φυσικού τοπίου, των πρανών και του φυσικού βράχου, όπως αυτός αποκαλύφθηκε.

Το αρχαιολογικό πάρκο του Ορχομενού εκτός από το αρχαίο θέατρο θα συμπεριλαμβάνει και σπουδαίο μυκηναϊκό ταφικό μνημείο, το θολωτό τάφο του Μινύα και ένα σημαντικό βυζαντινό ναό, σημείο αναφοράς του 9^{ου} αιώνα, την Παναγία της Σκριπούς.

Η προμελέτη του αρχαιολογικού πάρκου που εγκρίθηκε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, προβλέπει τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου του αρχαίου θεάτρου και του θολωτού τάφου εντός νέων διευρυμένων ορίων φυλασσόμενου χώρου με νέα περίφραξη και φυλάκιο της εισόδου για τον φυλασσόμενο αρχαιολογικό χώρο.

Παράλληλα προτείνεται νέα διαμόρφωση για τον περιβάλλοντα χώρο του ναού της Παναγίας της Σκριπούς και ανάπλαση των δημόσιων κοινοχρήστων χώρων της πόλης (δρόμοι και πλατείες που γειτνιάζουν με τα μνημεία), με στόχο την επίτευξη της ενοποίησης των επιμέρους αρχαιολογικών χώρων.

Στο αντικείμενο αυτό περιλαμβάνεται και η πεζοδρόμηση της οδού Μινύου, με στόχο την επίτευξη της ενοποίησης των επιμέρους αρχαιολογικών χώρων.

Στη μελέτη αυτή εντοπίζονται και αναλύονται όλα τα πολεοδομικά και τεχνικά προβλήματα που σχετίζονται με ένα τέτοιο σύνθετο εγχείρημα. Πρόσθετες ειδικές μελέτες που θα παρουσιαστούν ακολούθως εντάσσονται στο συνολικό πρόγραμμα και καλύπτουν ζητήματα όπως είναι οι φυτεύσεις, ο γενικός φωτισμός και η σήμανση όλου του χώρου, ο αστικός του εξοπλισμός και η δημιουργία χώρων ανάπαυσης και υγιεινής για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

Την τοπογραφική μελέτη για τη δημιουργία του αρχαιολογικού πάρκου εκπόνησε ο τοπογράφος μηχανικός κ. Γεώργιος Αρτεμάκης, συμπληρωματικές μελέτες ανέλαβαν οι κ.κ. Αρτεμάκης και Νίκος Μάνης, καθώς και η εταιρεία «ΠΛΕΙΑΣ» που αφορούσαν στην τροποποίηση του σχεδίου πόλης, τη σύνταξη πράξεων αναλογισμού αποζημίωσης των οικοπέδων και την οδοποιία.

Εκπονήθηκε επίσης ηλεκτρομηχανολογική μελέτη για τη λειτουργία του πάρκου από τον ηλεκτρολόγο μηχανολόγο κ. Στέφανο Νικολάου. Η φυτοτεχνική μελέτη για τις διαμορφώσεις εντός των ορίων του αρχαιολογικού πάρκου ανατέθηκε στο γεωπόνο - μηχανικό κ. Ελευθέριο Κατσουλάκο, ενώ οι στατικές μελέτες για τα κτίρια υποστήριξης του χώρου αλλά και την αντιστήριξη πολλών σημείων της περιοχής ανάδειξης

ανατέθηκαν στην εταιρεία στατικών μελετών «Φαίδων Καρυδάκης και συνεργάτες ΕΠΕ».

Μελέτη αποκατάστασης αρχαίου θεάτρου Ερέτριας

Τη σύμβαση για την ανάθεση της μελέτης υπέγραψαν ο Πρόεδρος του Διαζώματος και οι μελετήτριες αρχιτέκτονες - μηχανικοί κυρίες Φωτεινή Μπέλλου και Νίκη Αποστόλου εκ μέρους πολυμελούς διεπιστημονικής ομάδας.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στην Κνηση Ενεργών Πολιτών Ερέτριας «ΜΕΔΟΥΣΑ», με πρωτοβουλία της οποίας ξεκίνησε η δραστηριοποίηση για την ανάδειξη του αρχαίου θεάτρου της Ερέτριας. Η μελέτη είναι υπό ολοκλήρωση και έχει ήδη παρουσιαστεί στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Οι προτεινόμενες επεμβάσεις της μελετητικής ομάδας απαντούν στα βασικά προβλήματα διατήρησης και προστασίας αυτού του ιδιαίτερου ευπαθούς μνημείου. Προτείνεται η στερέωση του δομικού υλικού με συγκολλήσεις, μικροενέματα και συμπλήρωση από τεχνητό λίθο σε περιοχές όπου κρίνεται εντελώς απαραίτητο. Προτείνεται επίσης η ανάταξη εδωλίων και τμημάτων των αναλημματικών τοίχων που παρουσιάζουν απόκλιση από την κατακόρυφο.

Παράλληλα, δίδονται λύσεις στο σοβαρό ζήτημα της διευθέτησης και απομάκρυνσης των ομβρίων υδάτων και δημιουργούνται αποστραγγιστικές ζώνες για την προστασία των τοίχων από την ανερχόμενη υγρασία.

Για την ανάδειξη του μνημείου και την βελτίωση της αναγνωσιμότητάς του προτείνεται η απομάκρυνση των παρατοποθετημένων και των διάσπαρτων μελών στο σύνολο του χώρου, η συμπλήρωση εδωλίων στις κερκίδες και λιθοπλίνθων στους ανώτερους δόμους των αναλημμάτων των παρόδων, η ανακατασκευή των κλιμάκων, η αποκατάσταση της στάθμης των δαπέδων με απομάκρυνση τυχόν επιχώσεων και διάστρωση κατάλληλου υλικού στο σκηνικό οικοδόμημα και γενικώς η επανένταξη όπου είναι δυνατόν του διάσπαρτου οικοδομικού υλικού στο σώμα του κτιρίου.

Ανάθεση γεωτεχνικής μελέτης για το αρχαίο θέατρο της Μήλου

Ύστερα από αίτημα της Εφορείας Αρχαιοτήτων του Νομού Κυκλάδων το ΔΙΑΖΩΜΑ προχώρησε στην ανάθεση γεωτεχνικής μελέτης για το αρχαίο θέατρο της Μήλου προκειμένου να καταστεί πλήρης ο φάκελος της μελέτης αναστύλωσής του, όπως ζητήθηκε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.

Η μελέτη ανατέθηκε στην εταιρεία «ΕΔΑΦΟΣ - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ Α.Ε.» και άνοιξε το δρόμο για τις εργασίες αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου από τις πιστώσεις του ΕΣΠΑ.

Μελέτη αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου της Σπάρτης

Με τη γενναιόδωρη χορηγία που διέθεσε το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος το Σωματείο μας ανέθεσε στον αρχιτέκτονα - αναστηλωτή κ. Γουλιέλμο Ορεστίδη και την διεπιστημονική ομάδα του τη μελέτη αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου της Σπάρτης, η οποία περιλαμβάνει αρχιτεκτονικές αποτυπώσεις, καταγραφή παθολογίας, έρευνα αρχείου και συλλογή φωτογραφικού υλικού και λοιπών τεκμηρίων για τις ανασκαφικές έρευνες, καταγραφή και διερεύνηση διάσπαρτων αρχιτεκτονικών μελών και βέβαια προτάσεις για την αποκατάσταση και ανάδειξη του πολύ σημαντικού αυτού μνημείου. Σύμβουλος στη μελέτη αυτή ήταν ο καθηγητής Μανώλης Κορρές.

Επιπροσθέτως, τον περασμένο Μάιο υπεγράφη από τον κ. Ιωάννη Γιαξόγλου, αγρονόμο τοπογράφο μηχανικό σύμβαση την εκπόνηση τοπογραφικής μελέτης σχετικά με έναν χώρο ιδιοκτησίας του τέως δημάρχου Σπαρτιατών κ. Δημοσθένη Ματάλα, εντός της ζώνης Α του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου της ακρόπολης της Σπάρτης, νότια του αρχαίου θεάτρου. Ο χώρος αυτός δωρίστηκε από τον κ. Ματάλα στο ελληνικό δημόσιο και το Υπουργείο Πολιτισμού χωρίς καμία οικονομική αξίωση.

Τοπογραφική μελέτη για το έργο Γεωμετρική τεκμηρίωση αρχαίου θεάτρου Μικροθηβών

Το Δεκέμβριο του 2012 υπεγράφη η σύμβαση ανάθεσης της τοπογραφικής μελέτης για το έργο Γεωμετρική τεκμηρίωση αρχαίου θεάτρου Μικροθηβών με τη χρήση τρισδιάστατης σάρωσης. Τη σύμβαση από πλευράς αναδόχων υπέγραψε ο αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Τοπογραφίας του ΤΕΙ της Αθήνας κ. Βασίλειος Παγούνης.

Το ποσό για την αμοιβή της μελέτης καλύπτεται από χρήματα που συγκεντρώθηκαν στον ηλεκτρονικό τραπεζικό λογαριασμό που έχει ανοίξει το ΔΙΑΖΩΜΑ για το αρχαίο θέατρο των Μικροθηβών.

Βασικό αντικείμενο της ανάθεσης αυτής ήταν η γεωμετρική τεκμηρίωση του αρχαίου θεάτρου με τη χρήση των σύγχρονων αυτών γεωδαιτικών τεχνικών.

Μελέτη αποκατάστασης και ανάδειξης του αρχαίου θεάτρου της Μακύνειας

Το ΔΙΑΖΩΜΑ ανέθεσε στον αρχιτέκτονα αναστηλωτή κ. Νικόλαο Χατζηδάκη τη μελέτη αποκατάστασης και ανάδειξης του μνημείου και έχει ήδη ολοκληρωθεί επιτόπου η

αρχιτεκτονική αποτύπωση, η σάρωση με τρισδιάστατο λέιζερ σκάνερ και η καταγραφή της παθολογίας.

Η μελέτη αποκατάστασης περιλαμβάνει επιπλέον την πρόταση επανατοποθέτησης και ανάταξης λιθοπλίνθων της σκηνής, όπως και ανάταξη κάποιων εδωλίων του κοίλου που έχουν μετακινηθεί. Για την ανάδειξη του θεάτρου και του περιβάλλοντος χώρου του θα δημιουργηθεί πρόσβαση αλλά και σύνδεσή του με τον αρχαιολογικό χώρο αξιοποιώντας τις φυσικές ιδιαιτερότητες της περιοχής, ώστε να συγκροτηθεί ένας οργανωμένος χώρος ενημέρωσης και ψυχαγωγίας.

Η μελέτη αποκατάστασης προβλέπεται να κατατεθεί προς έγκριση τον ερχόμενο Ιανουάριο και συμπληρωματική γεωτεχνική και γεωλογική μελέτη για τη Μακύνεια ανατέθηκε στην εταιρεία «ΕΔΑΦΟΣ - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ Α.Ε.».

Τρισδιάστατη απεικόνιση του Διονυσιακού θεάτρου

Το τρισδιάστατο αυτό μοντέλο του Διονυσιακού Θεάτρου ανατέθηκε με πιλοτικό χαρακτήρα στο 3D Designer Visualiser κ. Ευδόκιμο Φρέγκογλου με στόχο τη χρησιμοποίησή του σε εκπαιδευτικές εφαρμογές.

Η εργασία αυτή αποτελεί τη φάση ολιγόλεπτου εκπαιδευτικού βίντεο αναφερόμενη στην ιστορία και την εξέλιξη του διονυσιακού θεάτρου, η οποία είναι διαθέσιμη στους εκπαιδευτικούς στην ιστοσελίδα του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ. Παρόμοιες εφαρμογές πρόκειται να γίνουν και για άλλα αρχαία θέατρα.

Ο κ. Μπολέτης αναφέρθηκε επίσης στις ειδικές μελέτες για τη διερεύνηση των δυνατοτήτων των 3D laser scanners, την τεκμηρίωση μνημείων με εφαρμογή σε τρία αρχαία θέατρα της Βόρειας Ελλάδος, που έχει αναθέσει το ΔΙΑΖΩΜΑ στο Δημοκρίτειο Πανεπιστημίου Θράκης και αφορά στα για τα αρχαία θέατρα της Γιτάνης, των Αβδήρων και του Καβείριου στη Σαμοθράκη.

Μελέτη αποκατάστασης αρχαίου θεάτρου της Καλυδώνας

Η εκπόνηση της μελέτης αποκατάστασης του μνημείου ανατέθηκε στον αρχιτέκτονα αναστηλωτή κ. Νίκο Χατζηδάκη. Έχουν ήδη αποτυπωθεί όλα τα χαρακτηριστικά αρχιτεκτονικά μέλη τοιχίων κιονοστοιχίας του λογίου για τη διερεύνηση της αναπαράστασης του κτιρίου και διενεργήθηκε τρισδιάστατη σάρωση με λέιζερ σκάνερ από τον τοπογράφο κ. Κων/νο Τοκμακίδη.

Η μελέτη περιλαμβάνει επιπλέον την πρόταση ανάταξης εδωλίων και επανατοποθέτησης περισυλλεγμένων εδωλίων, αποκατάσταση της γεωμετρίας του κοίλου, καθώς και την πρόταση ανάδειξης του θεάτρου και του περιβάλλοντος χώρου

του με τη δημιουργία διαδρόμων σήμανσης και τη σύνδεσή του με τα άλλα σημαντικά μνημεία του χώρου. Προβλέπεται να κατατεθεί προς έγκριση τον ερχόμενο Νοέμβριο.

Χορηγικός φάκελος για το αρχαίο θέατρο του Αρκαδικού Ορχομενού

Από τους πρώτους κιόλας μήνες συγκρότησης του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ είχε συνταχθεί από τη σημερινή προϊσταμένη της ΛΘ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και μέλους του Σωματίου μας κα Άννα Καραπαναγιώτου ένας χορηγικός φάκελος για το θέατρο του Ορχομενού Αρκαδίας, ενώ τον Φεβρουάριο του 2012 υπεγράφη στα γραφεία του Σωματίου σύμβαση για την ανάθεση της εκπόνησης μελέτης αποκατάστασης και στερέωσης του θεάτρου στον αρχιτέκτονα αναστηλωτή κ. Ευστράτιο Παυλίδη. Το ποσό για την αμοιβή του μελετητή θα αντληθεί από τον κουμπαρά που έχει ανοίξει το ΔΙΑΖΩΜΑ για το αρχαίο θέατρο του Ορχομενού Αρκαδίας.

Η μελέτη βρίσκεται σε εξέλιξη και η πρόταση θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ανάταξη εδωλίων με διόρθωση παραμορφώσεων στο κοίλο, επιτόπου στερέωση τμημάτων εδωλίων και περιορισμένες στερεώσεις με συγκολλήσεις θραυσμένων λίθων του αναλήμματος της σκηνής, ενίσχυση με αθέατους οπλισμούς και αποσυναρμολόγηση των λίθων του αναλήμματος της σκηνής όπου έχουν διαπιστωθεί πολύ μεγάλες παραμορφώσεις, με στόχο την εξυγίανση και επανατοποθέτησή τους.

Ολοκληρώνοντας την παρουσίασή του ο κ. Μπολέτης τόνισε πως οι μελέτες που έχει αναθέσει το ΔΙΑΖΩΜΑ, ιδωμένες σήμερα σαν ένα υλοποιημένο σύνολο επιλογών, προσώπων και μεθόδων προσέγγισης, συνθέτουν μία ολοκληρωμένη επιστημονική συμβολή, η οποία εκτός από την τεκμηρίωση και τις προτάσεις αποκατάστασης, συντήρησης και ανάδειξης των μνημείων, έχει ενσωματώσει νέα στοιχεία για την έρευνα της αρχιτεκτονικής, της αποδόμησης και της ερείπωσης των μνημείων και γενικώς τις ιστορικές περιπέτειές τους.

Στη συνέχεια η γραμματέας της γενικής συνέλευσης έδωσε το λόγο στην **αρχαιολόγο και στέλεχος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κα Μαρία Σοφικίτου.**

«Πρόοδος των εργασιών στα αρχαία θέατρα και η συμβολή του Διαζώματος»

Στην ομιλία της η κυρία Σοφικίτου παρουσίασε την πρόοδο των εργασιών που έχει συντελεστεί στα αρχαία θέατρα αλλά και πώς το ΔΙΑΖΩΜΑ συμβάλλει καθημερινά σε αυτό το εγχείρημα.

Το ΔΙΑΖΩΜΑ λειτουργεί ως καταλύτης στην ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, δηλαδή την Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, τον

ιδιωτικό τομέα, τους πολίτες, το Υπουργείο Πολιτισμού, με κοινό στόχο την αποκατάσταση και ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων.

Από τους πρώτους στόχους που είχε θέσει το ΔΙΑΖΩΜΑ είναι η τεκμηρίωση των χώρων θέασης και ακρόασης. Σε αυτή συγκαταλέγονται το Πανόραμα χώρων θέασης και ακρόασης, τα 8ο περίπου επιστημονικά δελτία, οι εκδόσεις, η φιλμογραφία, οι ψηφιακές ξεναγήσεις μέσω έξυπνων κινητών τηλεφώνων, οι τρισδιάστατες απεικονίσεις.

Σε ό,τι αφορά στη χρηματοδότηση των μνημείων η κυρία Σοφικίτου μίλησε για τις πέντε πύλες χρηματοδότησης. Είναι οι προγραμματικές συμβάσεις, οι χορηγίες μέσω των χορηγικών συμβάσεων, οι «κουμπαράδες», δηλαδή ειδικοί τραπεζικοί λογαριασμοί που ανοίγει το ΔΙΑΖΩΜΑ, τα Ε.Σ.Π.Α. και οι εθνικοί πόροι.

Τα τέσσερα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης έχουν μειωθεί οι δυνατότητες χρηματοδότησης, ανάδειξης και αποκατάστασης μνημείων απ' το κράτος, συνεπώς και των αρχαίων θεάτρων. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι μέσω του Προγράμματος των εθνικών πόρων, στο οποίο είναι αμιγώς κρατική η χρηματοδότηση, χρηματοδοτούνται οι εργασίες αποκατάστασης ενός μόνο θεάτρου, του αρχαίου θεάτρου του Θορικού.

Βεβαίως το Υπουργείο Πολιτισμού αξιοποιώντας ένα μεγάλο αριθμό μελετών που έχουν εκπονηθεί από τα στελέχη του αλλά και με τις χρηματοδοτικές δυνατότητες από τα ευρωπαϊκά προγράμματα έχει εντάξει και συνεχίζει να εντάσσει έναν ευρύ κατάλογο έργων αποκατάστασης αρχαίων θεάτρων στα προγράμματα αυτά. Άλλα εντάσσονται για πρώτη φορά, άλλα αποτελούν συνέχιση χρηματοδοτήσεων του Δεύτερου ή του Τρίτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Μέσα στη νέα αυτή πραγματικότητα το ΔΙΑΖΩΜΑ αξιοποιεί τρεις πύλες χρηματοδότησης. Είναι η πύλη της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, δηλαδή μέσα από κάποιους νόμους οι Περιφέρειες και οι Δήμοι συμβάλλουν με συμβάσεις που υπογράφουν με το Υπουργείο Πολιτισμού στην ανάδειξη των μνημείων αυτών. Είναι η πύλη των χορηγών, όπου οι χορηγοί και οι εταιρείες μπορούν μέσω του χορηγικού νόμου να συμβάλλουν οικονομικά, αλλά και η νέα πύλη των πολιτών, όπου απλοί πολίτες αλλά και εταιρείες μπορούν μέσω των κουμπαράδων να δώσουν ένα χρηματικό ποσό για τα αρχαία θέατρα.

Στη συνέχεια η κυρία Σοφικίτου παρουσίασε με πίνακες και διαγράμματα:

- ❖ τις 31 προγραμματικές συμβάσεις οι οποίες αφορούν σε 27 διαφορετικούς αρχαίους θεατρικούς χώρους. Μέσω αυτών των προγραμματικών συμβάσεων έχει συγκεντρωθεί ποσό ύψους 9.115.000,00 ευρώ
- ❖ τις μεγάλες χορηγίες
- ❖ τους 57 τραπεζικούς λογαριασμούς, τους «κουμπάρδες»
- ❖ τα έργα του Ε.Σ.Π.Α
- ❖ τους εθνικούς πόρους.

Συνεχίζοντας την παρουσίασή της η κυρία Σοφικίτου μίλησε για το σχέδιο παρακολούθησης όλων των εργασιών που πραγματοποιούνται από το Υπουργείο Πολιτισμού στα αρχαία θέατρα, η οποία επιτυγχάνεται με συνεχή επικοινωνία με τους αρχαιολόγους, με τους μηχανικούς κάθε θεάτρου. Το ΔΙΑΖΩΜΑ, όπου απαιτείται, συμβάλλει στην ανάδειξη των μνημείων, με τις αναθέσεις των απαιτούμενων μελετών, την επίλυση δύσκολων πολλές φορές γραφειοκρατικών ζητημάτων, τη συγκέντρωση των απαιτούμενων χρημάτων για την κάλυψη αναγκών, το συντονισμό του διαλόγου μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, τη συγκρότηση επιτροπών και ομάδων εργασίας και βέβαια με επιτόπου επισκέψεις.

Όλες οι πληροφορίες που συλλέγονται για την πρόοδο των εργασιών αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Σωματείου, ώστε να είναι προσβάσιμες στο ευρύ κοινό. Στην ενότητα «Με μια ματιά», κάποιος γρήγορα μπορεί να δει σε πέντε διακριτές φάσεις τις εργασίες αποκατάστασης που έχει το κάθε θέατρο. Δηλαδή τις γεωφυσικές έρευνες, τις απαλλοτριώσεις, τις ανασκαφές, τις μελέτες αποκατάστασης και τις εργασίες αποκατάστασης.

Στη συνέχεια η κυρία Σοφικίτου αναφέρθηκε στις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις, οι οποίες πλέον χρηματοδοτούν μόνον εργασίες αποκατάστασης, επομένως για να ενταχθεί ένα νέο έργο στο Ε.Σ.Π.Α πρέπει να υπάρχουν έτοιμες εγκεκριμένες μελέτες από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Το ΔΙΑΖΩΜΑ συμβάλλει στις τέσσερις πρώτες πρόδρομες φάσεις των εργασιών, προκειμένου να συγκροτηθεί ο φάκελος που θα βοηθήσει στην ένταξη των έργων στο Ε.Σ.Π.Α.

Το ΔΙΑΖΩΜΑ αξιοποιώντας τα αποτελέσματα της απόλυτης συνέργειας μεταξύ θεσμών του κράτους, φορέων, χορηγών, ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων και πολιτών, σχεδιάζει πλέον την υλοποίηση νέων προγραμμάτων, στόχος των οποίων είναι αφενός η

συντήρηση και η αποκατάσταση αρχαίων θεάτρων, αφετέρου η σύνδεσή τους με την αειφορία και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Πρόκειται για δύο νέα έργα: οι πολιτιστικές διαδρομές και τα αρχαιολογικά πάρκα. Το πρόγραμμα των πολιτιστικών διαδρομών επεκτείνεται πλέον και σε άλλες Περιφέρειες, ήδη έχει γίνει η σχετική διαβούλευση με τις αρμόδιες Περιφέρειες, με στελέχη του Υπουργείου Πολιτισμού και σε κάθε Περιφέρεια γίνεται προσπάθεια να αναζητηθεί το ιδιαίτερο στίγμα της και αυτό να είναι και το κέντρο των πολιτιστικών διαδρομών της.

Σε ό,τι αφορά στην Διαδρομή της Θεσσαλίας εντάσσονται τα τέσσερα αρχαία θέατρα, αξιόλογα μνημεία άλλων ιστορικών περιόδων, οι νεολιθικοί οικισμοί κλπ. Στη Στερεά Ελλάδα το ενοποιητικό στοιχείο της Διαδρομής θα είναι τα αρχαία θεάτρά της, στην Κρήτη τα μινωικά ανάκτορα, στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη η Εγνατία Οδός..

Αναφορικά δε με τα αρχαιολογικά πάρκα, το ΔΙΑΖΩΜΑ συνεργαζόμενο με όλους τους κοινωνικούς εταίρους αλλά και με τους φορείς του Ορχομενού Βοιωτίας έχει προχωρήσει στη δημιουργία του αρχαιολογικού πάρκου στον Ορχομενό Βοιωτίας, ενώ ήδη έχουν ξεκινήσει οι πρώτες διαβουλεύσεις με τα αρμόδια Υπουργεία και η σύσταση Ειδικών Επιτροπών για τη δημιουργία οκτώ νέων ακόμη αρχαιολογικών πάρκων, στην Ελευσίνα, το Άργος, την Επίδαυρο, την Μεσσήνη, τους Δελφούς, την Θεσσαλονίκη, την Κνωσό και την Πάτρα.

Στη συνέχεια η γραμματέας της γενικής συνέλευσης έδωσε το λόγο στον **κ. Γιώργο Σαρηγιαννίδη**.

«Ο επίσημος ιστοχώρος του Αρχαίου Θεάτρου της Λάρισας»

Στην ομιλία του ο κ. Σαρηγιαννίδης παρουσίασε τον επίσημο ιστοχώρο του αρχαίου θεάτρου της Λάρισας.

Με την κατασκευή του ιστότοπου δημιουργείται ένα σταθερό σημείο αναφοράς για το θέατρο και ένας επίσημος φορέας που θα έχει όλη την πληροφόρηση, την οποία μπορεί να χρειαστεί ο επισκέπτης για οτιδήποτε αφορά στο θέατρο.

Παράλληλα, δημιουργείται ένας δίαυλος επικοινωνίας με το κοινό και αξιοποιείται ένας τεράστιος όγκος πληροφορίας, ο οποίος υπό άλλες συνθήκες ενδεχομένως να έμενε ανεκμετάλλευτος.

Στη συνέχεια ο κ. Σαρηγιαννίδης παρουσίασε τα χαρακτηριστικά του ιστότοπου του αρχαίου θεάτρου της Λάρισας:

- ❖ η ευελιξία: ο ιστοχώρος μπορεί να δεχθεί πολλών διαφορετικών τύπων υλικό (κείμενα, φωτογραφίες, videos, αρχιτεκτονικά σχέδια) και στη συνέχεια να το προβάλλει στον χρήστη με τον καλύτερο δυνατό τρόπο
- ❖ η διαχείριση είναι πολύ εύκολη, για να μπορούν οι υπεύθυνοι του αρχαίου θεάτρου να συντηρούν το web site με το περιεχόμενο μόνοι τους και να καταφεύγουν στους τεχνικούς μόνο για την περίπτωση που υπάρχει κάποιο τεχνικό πρόβλημα
- ❖ ο ιστότοπος θα είναι διαθέσιμος και στα ελληνικά και στα αγγλικά, αλλά υπάρχει η υποδομή για να μπορεί να δεχθεί στο μέλλον επιπλέον γλώσσες
- ❖ η συμβατότητα. Ο ιστοχώρος του θεάτρου προσαρμόζει το περιεχόμενό του ανάλογα με την οθόνη στην οποία προβάλλεται. Στόχος δηλαδή είναι να παρουσιάζει την πληροφορία με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ανάλογα με τη συσκευή στην οποία βλέπει το site ο χρήστης
- ❖ τα στατιστικά επισκεψιμότητας δίνουν τη δυνατότητα της εικόνας των επισκεπτών του ιστοχώρου (γεωγραφική περιοχή, τύπο συσκευής που χρησιμοποιούν κ.λ.π)
- ❖ η επεκτασιμότητα είναι πολύ σημαντική. Επιδίωξη είναι ο ιστοχώρος να μπορεί να εμπλουτιστεί με επιπλέον ενότητες και επιπλέον υλικό, χωρίς να χρειαστούν ριζικές αλλαγές ή επανακατασκευή του
- ❖ η δομή. Ο ιστότοπος είναι δομημένος με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορεί να συνδεθεί και με τρίτες εφαρμογές. Να δώσει και να πάρει περιεχόμενο και από τρίτες εφαρμογές. Υπάρχει δηλαδή η υποδομή για να επεκταθεί με επιπλέον λειτουργίες στο μέλλον.

Στη συνέχεια η γραμματέας της γενικής συνέλευσης κάλεσε στο βήμα **τον αναστηλωτή**

κ. Ευστράτιο Παυλίδη

«Μελέτη αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου των Φθιωτίδων Θηβών»

Το Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Θεσσαλικών Σπουδών, στην αρμοδιότητα του οποίου βρίσκεται η ανασκαφική έρευνα του αρχαίου θεάτρου Φθιωτίδων Θηβών, ανέθεσε σειρά βασικών μελετών που αφορούν στην αποκατάσταση και ανάδειξη του μνημείου με τελικό στόχο να καταστεί επισκέψιμο και να αποδοθεί στο κοινό.

Στην εισήγησή του ο κ. Παυλίδης παρουσίασε αναλυτικά τη σημερινή εικόνα του θεάτρου και μεταξύ άλλων ανέφερε:

Το μνημείο παρουσιάζει τυπική διάταξη ελληνορωμαϊκού θεάτρου. Κυριότερες επεμβάσεις: η μετατροπή της ορχήστρας σε αρένα για την παρουσίαση θηριομαχιών και σχετικών θεαμάτων και το νέο σκηνικό κτίριο με χαρακτηριστικό μετωπικό τοίχο, διακοσμημένο με επάλληλες σειρές κιονοστοιχιών.

Από τα νοτιοανατολικά γινόταν η πλευρική είσοδος των ηθοποιών στο σκηνικό κτίριο και η πρόσβαση προσωπικοτήτων και αξιωματούχων στις πρώτες σειρές του κοίλου. Ο μεγάλος όγκος θεατών είχε πρόσβαση από ψηλά μέσω δύο πηλίδων βόρεια και νότια του περιμετρικού τοίχου του κοίλου.

Το κούλο διαιρείται σε θέατρο και επιθέατρο, από το διάζωμα του οποίου διασώθηκαν κατά χώραν αρκετές πλάκες δαπέδου και σημαντικός αριθμός λιθοπλίνθων του βάρθρου του θεάτρου.

Με διάμετρο 56,66 μέτρα το μνημείο κατατάσσεται στα θέατρα χωρητικότητας έως δύομισι χιλιάδων θεατών. Τη δυνατότητα αύξησης αυτού του αριθμού παρέχει το πρανές στα ανάντη με την ίδια προς το κούλο κλίση που αποτελούσε ένα δεύτερο επιθέατρο σε φυσικό πρανές.

Το κάτω κούλο μετά την αφαίρεση των τριών πρώτων υλιστικών σειρών έφερε 15 σειρές εδωλίων, ενώ στο επιθέατρο ήταν δυνατή η ύπαρξη μιας έως έξι σειρών. Το κεντρικό τμήμα του κοίλου διαμορφώθηκε στο φυσικό πρανές, ενώ οι πτέρυγες σε επιχώσεις, τις οποίες συγκρατούσαν περιμετρικά αναλημματικοί τοίχοι, κατάλοιπα των οποίων διατηρούνται σε διάφορα ύψη.

Το σκηνικό οικοδόμημα με μέγιστη διάσταση 22,68 μέτρα στο μετωπικό τοίχο της σκηνής και μέσο πλάτος 7,40 αποτελεί εκ θεμελίων ρωμαϊκή κατασκευή.

Μεταξύ των δωματίων υπάρχει χώρος με εξωτερική είσοδο απ' την ανατολική πλευρά του σκηνικού κτιρίου. Οι είσοδοι στα δωμάτια έφερναν τοξωτά υπέρθυρα από πήλινες πλάκες.

Στη συνέχεια ο κ. Παυλίδης παρουσίασε την πρόταση για την αποκατάσταση το μνημείου:

Με βάση τα συμπεράσματα από τα δεδομένα της αρχαιολογικής τεκμηρίωσης και από την εξέταση της υπάρχουσας μορφής προκύπτει η δυνατότητα αναπαράστασης της μορφής του θεάτρου κατά την ελληνορωμαϊκή φάση. Η πρόταση είναι ενδεικτική και αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση αναπαράστασης της ελληνορωμαϊκής φάσης από καθαρά αρχιτεκτονική άποψη με πολλές πιθανότητες αποκλίσεων, αφού συνεχίζεται

τόσο η ανασκαφική έρευνα όσο και η θεωρητική μελέτη των φάσεων του θεάτρου από τους άμεσους ερευνητές του.

Στις βασικές κατευθύνσεις της αρχιτεκτονικής πρότασης είναι η απόδοση στο θέατρο μιας πληρέστερης εικόνας που να παραπέμπει στην αρχική μορφή. Προέχει η αποκατάσταση της αρχικής μορφής του κοίλου και των αναλημματικών τοίχων των παρόδων, που σημαίνει ότι εκτός απ' την ανάταξη και επανατοποθέτηση σωζόμενων μελών θα αποκατασταθεί με κατάλληλες χωματοργικές και άλλες παρεμβάσεις η γενική θεατρική μορφή του αναγλύφου στη μέγιστη δυνατή έκταση, που προσεγγίζει τις πέντε κεντρικές κερκίδες.

Η παρέμβαση αυτή περιλαμβάνει την αποκατάσταση του διαζώματος στην αρχική στάθμη και σε μήκος που αντιστοιχεί επίσης σε πέντε κεντρικές κερκίδες, καθώς και του θεατρικού πρानούς πάνω στο οποίο εδράζονται τα εδώλια του επιθεάτρου. Για την αποκατάσταση του πρानούς σ' αυτές τις κερκίδες δεν είναι εφικτή η διατήρηση των αναλημματικών τοίχων των παρόδων λόγω του χαμηλού ύψους.

Η ανάδειξη του σκηνικού οικοδομήματος και των παράπλευρων κτισμάτων θα γίνει με εργασίες στερέωσης των τοίχων με συντηρητικές συμπληρώσεις σε ύψος, όχι μεγαλύτερο του ενός μέτρου, ώστε να καταστούν εμφανείς και να αποκαταστήσουν την απαιτούμενη υπόσταση για ισόρροπη παρουσία στο μνημείο.

Η αποκατάσταση του βάθρου επιβάλλεται, γιατί η κενή ζώνη εδάφους που υπάρχει σήμερα μεταξύ κιγκλιδώματος και κατωτέρων σωζόμενων σειρών ειδωλίων έχει ως αποτέλεσμα τη διακοπή της συνέχειας του κοίλου. Η αποκατάσταση του βάθρου του περιμετρικού διαδρόμου για την προσέγγιση των κλιμάκων ανόδου στο κοίλο ανταποκρίνεται απόλυτα στην αρχική λειτουργία του, αποκαθιστώντας τόσο τη μορφή όσο και την πραγματική σχέση του κοίλου με την ορχήστρα κατά τη ρωμαϊκή φάση.

Η απουσία του αρχαίου υλικού και η ανάγκη χρήσης αποκλειστικού νέου για την αποκατάσταση του βάθρου μπορεί να αποτελέσει βάσιμη ένσταση.

Ως συντηρητική και πλέον ρεαλιστική αντιμετώπιση του ζητήματος προτείνεται η αποκατάσταση των ορθοστατών σε όλο το ανάπτυγμα του μετώπου του βάθρου, με χρήση νέου αυθεντικού υλικού, του τοπικού ηφαιστειακού πετρώματος. Το κενό πίσω απ' τους ορθοστάτες θα συμπληρωθεί με λιθόδεμα σε συνέχεια με το σωζόμενο αρχαίο λιθόδεμα στη νότια πλευρά του βάθρου.

Απ' τις καλυπτήριες πλάκες προτείνεται να αποδοθεί μικρός αριθμός στη βόρεια πλευρά του βάθρου, ώστε να υποδηλωθεί η αρχική μορφή. Σε ό,τι αφορά στο είδος του υλικού

προτείνεται και πάλι ο τοπικός ηφαιστειακός λίθος παρά τις ενδείξεις της αρχικής χρήσης λευκού μαρμάρου.

Η προτεινόμενη διαμόρφωση εξασφαλίζει ικανοποιητικό προς το παρόν βαθμό της αποκατάστασης της μορφής και απόληξης του κοίλου στην περίμετρο της ορχήστρας, όπως ήταν κατά την ρωμαϊκή μετασκευή. Η συνέχεια της ανασκαφικής έρευνας ενδέχεται να φέρει στο φως κατάλοιπα ορθοστατών και καλυπτήριων πλακών.

Προβλέπεται η ανάταξη των διατηρούμενων σειρών εδωλίων. Για την συμπλήρωση των ενδιάμεσων κενών θα χρησιμοποιηθούν αρχαία μέλη που βρέθηκαν εκτός κοίλου καθώς και ο αναγκαίος αριθμός νέων μελών. Συνολικά στο κάτω κοίλο θα αναταχθούν 97 αυτοτελή εδώλια και άλλα 16 εδώλια που θέλουν λαξευμένες βαθμίδες. Θα επανατοποθετηθούν και τα 14 εδώλια που βρίσκονται εκτός θεάτρου.

Βασικό κριτήριο για την επανένταξη αυτών των μελών είναι η αρχική περιοχή λιθοσωρών που αποκαλύπτονται κατά την ανασκαφή, η οποία σχηματίστηκε σε παλαιότερους χρόνους για λόγους λιθαγωγίας. Το γεγονός ότι τα εδώλια δεν παρουσιάζουν καμπυλότητα στο μέτωπό τους επιτρέπει την τοποθέτηση σε τυχαία σειρά και θέση.

Εκ των οκτώ κλιμάκων ανόδου του κοίλου προβλέπεται η πλήρης αποκατάσταση έως το διάζωμα των κλιμάκων δύο, τρία, πέντε και επτά.

Η διαμόρφωση της υπόβασης εδωλίων και των βαθμίδων θα γίνει με τη μορφή αναβαθμών. Θα κατασκευαστεί με μικρούς αργούς λίθους βασαλτικής σύστασης, διαθέσιμων σε αφθονία στην περιοχή. Ως συνεκτικό υλικό θα χρησιμοποιηθεί κονίαμα με σύνθεση λευκού τσιμέντου υδράσβεστου θηραϊκής γης και ασβεστολιθικής άμμου ως αδρανούς. Η ποιότητα και η αντοχή του κονιάματος αυτού προκύπτει απ' τις στατικές διερευνήσεις.

Προβλέπεται η αποκατάσταση του διαζώματος και των λιθοπλίνθων του κατώτερου δόμου του βάθρου του επιθεάτρου στη στάθμη των σωζόμενων κατά χώρα πλακών του δαπέδου. Η αποκατάσταση του διαζώματος θα εκταθεί σε μήκος που αντιστοιχεί στις πέντε κεντρικές κερκίδες, αντίστοιχο με την περιοχή αποκατάστασης του αρχικού αναγλύφου του κάτω κοίλου.

Η διαμόρφωση του δαπέδου του διαζώματος και η τοποθέτηση των λιθοπλίνθων του βάθρου προβλέπεται να γίνει επί σταθεράς υπόβασης, η οποία θα διατρέχει τη διαμορφούμενη έκταση. Πέραν των σωζόμενων κατά χώρα 12 πλακών δαπέδου και των

τεσσάρων λιθοπλίνθων του βάθρου προβλέπεται η ανάταξη και η επανατοποθέτηση άλλων 29 πλακών και 26 λιθοπλίνθων.

Για τα πρηνή του επιθεάτρου προβλέπεται η διαμόρφωσή τους ως τον περιμετρικό τοίχο του κοίλου με γενική επιδίωξη, όπως και στην περίπτωση του κάτω κοίλου, την αποκατάσταση του αρχικού αναγλύφου. Οι αναλημματικοί τοίχοι των παρόδων στο ανάλημμα της βόρειας παρόδου προβλέπεται η ανάταξη, η ανατοποθέτηση 34 λιθοπλίνθων με αποκατάσταση δύο δόμους σε όλο το μήκος του τοίχου.

Η τοποθέτηση θα γίνει με βάση το υπάρχον σύστημα δόμησης και χρήση λίγων ενδιάμεσων νέων λιθοπλίνθων. Για το νότιο αναλημματικό τοίχο προβλέπεται η χρήση νέου υλικού για τη συμπλήρωση των ενδιάμεσων κενών και την αποκατάσταση της συνέχειας των σωζόμενων καταλοίπων. Επιπλέον για τον εγκιβωτισμό του λιθοδέματος πλήρωσης αλλά κυρίως για την ανάδειξη της υπόστασης του τοίχου και την επίτευξη σχετικής αισθητικής ισορροπίας μεταξύ των τοίχων προτείνεται η αποκατάσταση έως δύο δόμων κατά περιοχή και τεσσάρων δόμων στην απόληξη του τοίχου προς την ορχήστρα.

Η πρόταση αποκατάστασης του περιμετρικού τοίχου του κοίλου περιλαμβάνει την αντιμετώπιση κατά περίπτωση. Τα τμήματα του τοίχου από αργολιθοδομή προτείνεται να αποκατασταθούν με στερέωση των διατηρούμενων θεμελιώσεων και συμπληρώσεις κυμαινόμενου ύψους που δεν θα υπερβαίνουν κατά την εσωτερική παρειά το 1,20 μέτρα.

Η επέμβαση στο σκηνικό οικοδόμημα και τα παράπλευρα κτίσματα θα έχει συντηρητικό χαρακτήρα με στερέωση λιθοδομών και μεικτών τοίχων και ανάδειξή τους με συμπληρώσεις μέσου ύψους ενός μέτρου, ώστε να αποκτήσουν υπόσταση και ισόρροπη παρουσία στο μνημείο, σε σχέση με το κοίλο και τους αναλημματικούς τοίχους.

Για το διαχωρισμό νέων και αρχαίων τοίχων προβλέπεται η παρεμβολή διαχωριστικού γεωϋφάσματος, επίσης η οριστική απομάκρυνση του πρόχειρου στεγάστρου και η διατήρηση του οικοδομήματος ακαλύπτου, προκειμένου ότι τα ευρήματα δεν απαιτούν άμεση και ειδική προστασία.

Για το μεγάλο δυτικό ανάλημμα στα ανάντη εκτός του θεάτρου προβλέπονται γενικά μέτρα στερέωσης τόσο του νεώτερου τμήματος, δομημένου με κανονικούς λιθοπλίνθους, όσο και του αρχαιότερου με δόμηση μεγαλιθική από ακατέργαστους ογκόλιθους.

Η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου. Προβλέπεται η χωροθέτηση εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης επισκεπτών και η διαμόρφωση δικτύου πεζοδρόμων κυκλοφορίας για την πρόσβαση των επισκεπτών και των οχημάτων της ανασκαφής και συντήρηση του μνημείου.

Η πρόσβαση θα γίνεται μέσω του άνδηρου ανατολικά του σκηνικού οικοδομήματος. Πρόκειται για έκταση σε επαφή με το βόρειο σκέλος του τοίχου της πόλης Φθιωτίδων Θηβών που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως χώρος υποδοχής των επισκεπτών του θεάτρου αλλά και του ευρύτερου αρχαιολογικού χώρου της αρχαίας πόλης στο μέλλον.

Ένας κεντρικός πεζόδρομος, ελάχιστου πλάτους δύομισι μέτρων, με κατεύθυνση προς νότο και με τη δυνατότητα χρήσης από οχήματα θα προσεγγίζει το θέατρο απ' τα νοτιοανατολικά. Ένας δεύτερος μικρότερος βαθμιδωτός πεζόδρομος προβλέπεται επίσης να προσεγγίσει το θέατρο απ' τα βορειοανατολικά αμέσως μετά το φυλάκιο.

Ο χώρος πίσω απ' το σκηνικό οικοδόμημα προβλέπεται να δημιουργηθεί ως επιμήκης πλατεία προ του θεάτρου με λειτουργική σημασία τόσο για την κυκλοφορία των επισκεπτών όσο και για την εκτόνωση των θεατών σε περίπτωση εκδηλώσεων.

Στη συνέχεια η γραμματέας της γενικής συνέλευσης κάλεσε στο βήμα τον **διδάκτορα πολιτισμικής διαχείρισης και μέλος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Ιωάννη Πούλιο**.

«Το Διάζωμα μπροστά στην πρόκληση της βιώσιμης ανάπτυξης. Σκέψεις με βάση το πρόγραμμα: οι μελλοντικοί ηγέτες συναντούν το Διάζωμα στην Ερέτρια».

Ξεκινώντας την εισήγησή του ο κ. Πούλιος επεσήμανε πως το ΔΙΑΖΩΜΑ, αξιοποιώντας τη μέχρι τώρα εμπειρία και τεχνογνωσία του πρέπει να περάσει από την προστασία των αρχαίων θεάτρων στην ανάπτυξη στρατηγικής για τη βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών μέσω του πολιτισμού και με πυρήνα τα αρχαία θέατρα.

Ο κ. Πούλιος παρουσίασε το πρόγραμμα: «Οι μελλοντικοί ηγέτες συναντούν το ΔΙΑΖΩΜΑ στην Ερέτρια». Στο πρόγραμμα συμμετείχε το ΔΙΑΖΩΜΑ, η Κίνηση Ενεργών Πολιτών Ερέτριας ΜΕΔΟΥΣΑ, μια διεπιστημονική ομάδα (αποτελούμενη από τοπογράφο-μηχανικό και αρχιτέκτονα) και ο εκπαιδευτικός φορέας FUTURE LEADERS. Η ομάδα υλοποίησης αποτελείτο από μεταπτυχιακούς φοιτητές ελληνικών πανεπιστημίων διαφορετικών ειδικοτήτων και η τοπική κοινωνία συμμετείχε στην ομάδα υλοποίησης μέσω των στοιχείων που έδωσε στους μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Η μεθοδολογία της μελέτης κινήθηκε γύρω από τους παρακάτω άξονες:

- ❖ προσδιορισμό ταυτότητας και αναζήτηση οράματος βιώσιμης ανάπτυξης από τα στοιχεία της τοπικής κοινωνίας με βάση τον πολιτισμό
- ❖ χαρτογράφηση των εμπλεκόμενων φορέων
- ❖ ανάλυση των θετικών και αρνητικών δεδομένων, οι απειλές και οι κίνδυνοι που ενδεχομένως θα προκύψουν
- ❖ προτάσεις.

Στη συνέχεια ο κ. Πούλιος, παρέθεσε τις προτάσεις – δράσεις που περιγράφονται στη μελέτη και θα μπορούσε να αναλάβει το ΔΙΑΖΩΜΑ:

- ❖ διαμόρφωση, ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων και δημιουργία πολιτισμικών διαδρομών
- ❖ ένταξη στα προγράμματα τουριστικών πρακτορείων
- ❖ ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων προσβάσιμων δια θαλάσσης
- ❖ δημιουργία πυλών ενημέρωσης, ώστε ο επισκέπτης να έχει την ολοκληρωμένη γνώση της περιοχής στο τι θα επισκεφθεί, στις εισόδους της περιοχής

- ❖ ανάπτυξη βιωματικών πάρκων, αναπαράσταση ανασκαφής
- ❖ αναβίωση αθλητικών και μουσικών εκδηλώσεων
- ❖ βιωματική καλλιέργεια φυτών από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και συμμετοχική διαδικασία
- ❖ δημιουργία βιωματικών παιχνιδιών για παιδιά
- ❖ αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Ολοκληρώνοντας την εισήγησή του ο κ. Πούλιος υπογράμμισε ότι η βιώσιμη ανάπτυξη είναι πρωτίστως κοινωνική για την τοπική κοινωνία, αφού προσφέρει ποιότητα ζωής και μετά οικονομική. Απαιτεί τη δημιουργία ενός φορέα ανάπτυξης, τη συνεργασία της τοπικής κοινωνίας με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και ιδιωτικούς φορείς, με το κράτος να έχει εποπτικό ή συντονιστικό ρόλο. Η πρόκληση είναι να περάσουμε από το υλικοκεντρικό στο αξιοκεντρικό μοντέλο και στο μοντέλο της ζώσας πολιτισμικής κληρονομιάς.

Ακολούθως, η γραμματέας της γενικής συνέλευσης κάλεσε στο βήμα **την αρχιτέκτονα-μηχανικό και μέλος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κυρία Νιόβη Χατζημάνου**

«Διάζωμα χωρίς σύνορα. Νέοι απ' όλο τον κόσμο μαθαίνουν για την υγεία στην Επίδαυρο»

Η κυρία Χατζημάνου ενημέρωσε τα μέλη για τα 14 Ηνωμένα Διεθνή Κολλέγια που απαντώνται στις πέντε ηπείρους, δέχονται μαθητές από όλο τον κόσμο και έχουν ως στόχο να προωθήσουν μια εκπαίδευση, η οποία θα γίνει δύναμη που θα ενώσει τους ανθρώπους, τα έθνη, τους πολιτισμούς για την ειρήνη και την αειφορία.

Μαθητές από το Ηνωμένο Διεθνές Κολλέγιο της Αδριατικής σε συνεργασία με το ΔΙΑΖΩΜΑ και τη στήριξη από τον Ε.Ο.Τ. πραγματοποίησαν το καλοκαίρι το ταξίδι τους στην Επίδαυρο. Οι μαθητές συνάντησαν τους αρχαιολόγους, οι οποίοι τους ενέταξαν στη ζωή τους και τους έδειξαν κάθε κομμάτι της διαδικασίας που επιτελούν καθημερινά. Βιώνοντας την εμπειρία της Επιδαύρου οι μαθητές ήρθαν κοντά στο ΔΙΑΖΩΜΑ τι είναι το ΔΙΑΖΩΜΑ, ποιοι είναι οι στόχοι του και ποιοι είναι οι άξονες γύρω απ' τους οποίους κινείται.

Στα συμπεράσματά τους δε έκαναν λόγο για την προσβασιμότητα, την ανάγκη να ανοίξουν αυτοί οι χώροι για τον κόσμο όπως είχαν οι ίδιοι τη δυνατότητα να ζήσουν.

Κατόπιν, πήρε το λόγο ο πρόεδρος της γενικής συνέλευσης κ. Γιάννης Σάπκας, ο οποίος, αφού συνεχάρη όλους τους ομιλητές, υπογράμμισε ότι η Γενική Συνέλευση του

Διαζώματος γίνεται χρόνο με το χρόνο πιο ουσιαστική, πιο δημιουργική στο τέλος δε κάθε γενικής συνέλευσης υπάρχει σαφής η αίσθηση ότι το έργο που παράγεται πιάνει τόπο και ανοίγει ορίζοντες. «Κάθε χρόνο και καλύτεροι, κάθε χρόνο και το Διάζωμα κάνει κάτι καλύτερο», τόνισε ο κ. Σάπκας.

Σε αυτό το σημείο ο πρόεδρος της γενικής συνέλευσης ζήτησε από το Σώμα την έγκριση:

- ❖ του απολογισμού δράσης του διοικητικού συμβουλίου για το έτος 2014
- ❖ του οικονομικού και διαχειριστικού απολογισμού από το έτος 2013 μέχρι 31 Αυγούστου του 2014.
- ❖ του προγραμματισμού δράσεων για το έτος 2015
- ❖ του προϋπολογισμού για το έτος 2015
- ❖ της Έκθεσης της Ελεγκτικής Επιτροπής για το έτος 2013.

Ακολούθησε ψηφοφορία δια βοής, οπότε προέκυψε η ομόφωνη έγκριση:

- ❖ του απολογισμού δράσης του διοικητικού συμβουλίου για το έτος 2014
- ❖ του οικονομικού και διαχειριστικού απολογισμού από το έτος 2013 μέχρι 31 Αυγούστου του 2014.
- ❖ του προγραμματισμού δράσεων για το έτος 2015
- ❖ του προϋπολογισμού για το έτος 2015

της Έκθεσης της Ελεγκτικής Επιτροπής για το έτος 2013.

Ο πρόεδρος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Σταύρος Μπένος έκλεισε τις εργασίες της Ζ' Γενικής Συνέλευσης λέγοντας :

«Ζήσαμε ένα τριήμερο γεμάτο παλμό, γεμάτο αίσθημα, γεμάτο όνειρο. Κρατήστε το στην καρδιά σας αυτό μέχρι την επόμενη Γενική Συνέλευση. Να είστε καλά».

Ο πρόεδρος

Η γραμματέας

Ιωάννης Σάπκας

Μαρία Σπανού